

Проект „Фантастично читалище“

Сборник от научно-фантастични произведения

Списание „Космос“

1991 г.

София, 2013

Библиография

[Край на спанака](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Стан Драйър. Преведе от английски Пенчо Велев. Списание „Космос“, брой 1 от 1991 г.

[Убиецът](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Рей Бредбъри. Преведе Здравка Калайджиева. Списание „Космос“, брой 2 от 1991 г.

[Правилото на имената](#)

Фантастичен разказ. Автор Урсула Ле Гуин. Преведе от английски Харалампи Аничкин. Списание „Космос“, брой 2 от 1991 г.

[Или всички морета с миди](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Ейвръм Дейвидсън. Преведе от английски Иван Димитров. Списание „Космос“, брой 3 от 1991 г.

[Аз и сянката ми](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Лари Айзънбърг. Преведе от английски Александър Хрусанов. Списание „Космос“, брой 4-5 от 1991 г.

[Малката магьосница от улица „Бряст“](#)

Фантастичен разказ. Автор Милдред Клиндерман. Преведе от английски Пенка Тимнева. Списание „Космос“, брой 6 от 1991 г.

[Направете своя избор!](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Сакьо Комацу. Преведе от английски д-р Юлиан Стойнов. Списание „Космос“, брой 7 от 1991 г.

[Човекът, който сънуваше](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Робърт Артър. Преведе от английски Александра Попова. Списание „Космос“, брой 8 от 1991 г.

[Карън в безкрайността](#)

Научно-фантастичен разказ. Автор Лорънс Уот-Евънс. Преведе Александър Кючуков. Списание „Космос“, брой 9-10 от 1991 г.

Край на спанака

Научно-фантастичен разказ

Стан Драйър

– Хей, Хари, не бива да влизаме вътре!

– Хайде, Спайк, татко ми разрешава по всяко време да идвам тук и да го гледам.

– Знам, но ако разбере за сега?

– Няма да разбере. Виждаш ли онзи монитор там? С него се наблюдава коридорът пред кабинета му, така че ще го видим, ако се зададе. Пък и ние няма да повредим нищо – само ще си поприказваме малко със стария Сократ.

– Със Сократ ли?

– Сократ е компютърът, глупчо! Татко говори с него непрекъснато. Трябва само да се набере входният код на този терминал. Ще ти покажа. „ВХОД ПЕМБРУК.“

– Моля–въведете–вашата–парола–в–терминала.

– Хари, но той говори на глас!

– Разбира се. Сега ще дам паролата. „МАРС.“ Татко използва тази дума миналия път.

– Въведената–парола–е–невярна.

– Видя ли, Хари, не биваше да го пипаш!

– Не ставай глупав, Спайк. Просто всеки месец сменят паролата. Бас държа, че татко

използва имената на планетите в реда, в който се отдалечават от Слънцето. Ще опитам поредната след Марс. „ЮПИТЕР.“

– Въведената–парола–е–невярна, Ако–бъде–въведена–още–една–невярна–парола–ще–вдигна–тревога–за–неразрешено–влизане.

– Да се махаме, Хари! Още една фалшива парола и той ще се раззвъни или ще ни заключи.

– Слушай, Спайк, аз познавам баща си. Сигурно е започнал с имената на най-отдалечените планети в слънчевата система и се движи навътре, към Слънцето. Гледай сега. Ще набера „ЗЕМЯ“.

– Добър–ден–професор–Пембрук. Сократ–е–на–вашите–услуги. Можете–да–използвате–звук–сигнал.

– Браво, Хари, успя. Той мисли, че говори с баща ти.

– Нали ти казах, че е лесно. Сега какво да го накараме да прави?

– Не–мога–да–анализирам–звук–сигнал. Моля–говорете–по–ясно.

– Разговарях с приятеля си Спайк. Така. Като начало можеш ли да ни кажеш кой ден е днес?

– Днес е вторник–дванадесети–май–хиляда–деветстотин–осемдесет–и–седма–година.

– Ии, Хари, страхотен е. Дали може и да смята?

– Аха, гледай. Сократ, колко е квадратен корен от две?

– До–кой–десетичен–знак–искате–квадратния–корен–от–две?

– Да кажем, до стотния.

– Квадратен–корен–от–две–до–стотния–десетичен–знак–е–показан–на–екран–А.

– Виж, Хари! За нула време! Едно, точка, четири, едно, четири, две, едно... Мислиш, ли че е толкова?

– Разбира се. Но ще накараме Сократ да го провери. Гледай. Ей, Сократ, искам да умножиш числото на екран А само по себе си.

– Произведението–на–числото–върху–екран–А–и–на–числото–върху–екран–А–е–показано–на–екран–Б.

– Ето го, Хари – двойка със сто нули. Мислиш ли, че Сократ може да сметне квадратен корен от две с много голям брой десетични знаци?

– Ще го питам. Сократ, до кой десетичен знак можеш да изчислиш квадратен корен от две?

– Изчисляването–на–квадратни–корени–е–ограничено–само–от–машинния–потенциал–и–от–времето–което–можете–да–си–позволите–да–чакате–резултата.

– Добре, Сократ, колко време ще трябва за един милион десетични знака?

– При–използване–на–пълния–капацитет–на–тази–машина–ще–са–необходими–тридесет–и–седем–секунди. Къде–да–изложат–резултата?

– Може ли да бъде напечатан?

– Да. Отпечатването–на–един–милион–знака–ще–трае–седем–точка–шест–минути. Искате–ли–да–извършат–изчислението?

– Какво ще кажеш, Спайк?

– Почакай, Хари. Питай го колко време му трябва за сто милиарда десетични знака.

– Сто милиарда?

– Да. Бас държа, че не може да го направи.

– Може. Сократ, за колко време ще изчислиш квадратен корен от две до сто милиардния десетичен знак?

– При–използване–на–пълния–капацитет–на–тази–машина–квадратен–корен–от–две–с–десет–на–единадесета–десетични–знака–може–да–бъде–изчислен–за–

приблизително–четиридесет–и–три–дни–и–седем–часа. Отпечатването–на–резултатите–ще–трае–петстотин–двадесет–и–един–дни.

– Видя ли, Хари, знаех си, че няма да може.

– Задръж, Спайк, не съм свършил с въпросите. Преди всичко, Сократ, какво можеш да направиш с резултата, ако не го отпечаташ?

– Резултатът–може–да–се–запази–в–дисквата~памет–и–да–се–представя–на–екрана–при–поискване. В–момента–в–паметта–няма–свободно–място.

– Казах ти, че не може да го направи.

– Чакай де, Спайк. Сократ, можеш ли да изтриеш нещо от паметта?

– Като–първа–категория–потребител–имате–право–да–изтриете–цялата–настояща–информация. Въвеждането–на–число–с–десет–на–единадесета–цифри–ще–заеме–деветдесет–и–три–процента–от–дисквата–памет–на–тази–машина. Искате–ли–да–ги–изтрия?

– Не още. Не можем да чакаме четиридесет и три дни за отговора. Няма ли други компютри, които да ти помогнат?

– Като–първа–категория–потребител–имате–достъп–до–всички–останали–машини–в–мрежата–и–можете–да–ползвате–предимство–първа–степен–при–работа–с–

тях. В–момента–сме–свързани–с–триста–шестдесет–и–осем–машини.

– Ако ги използваме всичките, колко време ще отнеме?

– Използването–на–пълния–капацитет–на–всички–машини–от–мрежата–ще–намали–времето–за–изчисление–на–приблизително–седемнадесет–часа–и–двадесет–минути.

– Ей, Хари, та това е страхотно! Можем веднага да пуснем всички компютри и утре след училище да дойдем за отговора.

– Желаете–ли–да–започна–превключване–на–останалите–машини–от–мрежата–за–решаване–на–вашата–задача?

– Давай, Хари, кажи му да почва!

– Секунда, Спайк. Не знам дали не бъркаме.

– Защо?

– Виж, ако изтрием цялата памет на този компютър, а останалите ги накараме да вършат нашата работа, някой може да забележи. А и не е изключено Сократ да изпълнява нещо важно, което не бива да се прекъсва.

– Но нали Сократ говори с нас?

– Глупчо! Сократ може да говори с нас и в същото време да върши още сто други неща.

– Ее, Хари. Нещо ме будалкаш.

– Не. Гледай. Ще го питам какво прави. Хей, Сократ, какви важни задачи изпълняваш сега?

– Не мога да определя думата „Важни“. Задачите са класирани по категория и потребител.

– Добре, изброй ми всички задачи първа категория, които решаваш в този момент.

– Списък на задачите първа категория е показан на екран А.

– Ей, Хари, виж – каталогът на спътниците е много интересен. Дали да не го отпечатаме?

– Не, Спайк, има го по научните книги. Татко все говори за своята Програма за земеделско планиране. Я да си поиграем с нея!

– Как?

– Сократ, разкажи ни за Програмата за земеделско планиране.

– Програмата за земеделско планиране автоматизира определянето на приоритетите в земеделието на Съединените щати. Тя съгласува нуждите от хранителни продукти с наличните площи. Резултатите се предоставят на петдесет и осем местни центъра където фермерите могат да получат информация за нуждата от отделни култури.

– Значи казваш на фермерите какво да отглеждат?

– Съобразяването с плана за разпределение на културите и площите е доброволно. Миналата година в програмата участваха седемдесет и три процента от фермерите.

– Спайк, имам страшна идея. Кой зеленчук мразиш най-много?

– Спанака естествено.

– И аз. А кой е любимият ти зеленчук?

– Май грахът. Защо?

– Нали ти казах, имам идея. Чрез Сократ ще накараме фермерите да спрат отглеждането на спанак и да садят много повече грах.

– Ии, Хари, страхотно!

– Сократ, колко спанак се отглежда в Съединените щати годишно?

– Миналата година в Съединените щати бяха получени сто деветдесет и осем тона спанак.

– Добре, можеш ли да уредиш отсега нататък изобщо да не се отглежда вече спанак?

– Не. Промени в разпределението на културите се допускат в рамките на плюс минус петнадесет процента освен ако това правило не бъде отменено с консенсус.

– Добре, намали тогава спанака с петнадесет процента годишно за следващите пет години. И увеличи граха в същото количество.

– Вашето–искане–е–анализирано.

Прогнозата–за–цените–на–спанака–и–граха–през–следващите–пет–години–е–показана–на–екран–А. Желаете–ли–да–променя–генералния–план?

– Хари, гледай! След три години кило спанак ще струва двайсет и четири долара, а кило грах – само двайсет и четири цента!

– Сократ, ако обичаш, промени плана!

– Генералният–план–е–променен–съобразно–вашето–искане.

– Хари, виж монитора! Баща ти излиза от кабинета.

– Вярно. Бързо, Спайк, скъсай изписания лист! Сократ, изведи ни веднага от регистъра!

– Заседанието–по–сметка–Пембрук–завърши. Беше–удоволствие–да–ви–служи–професор–Пембрук.

– Идва, Хари.

– Ей, момчета, не бива да влизате тук.

– Извинявай, татко. Само показах на Спайк компютъра.

– Не сте пипали нищо, нали?

– Аз се опитах да набера нещо на терминала.

– Няма страшно. Този компютър има защитни кодове. Знаеш ли какво е това, Спайк?

– Не, мистър Пембрук.

– Да допуснем, че човек иска да се добере до компютъра, за да научи разни важни неща или дори за да промени някои от тях. Той трябва да знае входния код, а освен него и тайната парола. А тези пароли се сменят всеки месец. За да не може всеки да използва компютъра. Разбираш ли?

– Да, мистър Пембрук.

– Татко, може ли да дойдем пак следващата седмица?

Убиецът

Научно-фантастичен разказ

Рей Бредбъри

МУЗИКАТА се движеше с него из белите зали. Мина покрай вратата на една стая – валс из „Веселата вдовица“. Покрай друга – „Следобедът на един фавн“. Трета – „Целуни ме пак“. Тръгна по страничния коридор и „Танц със саби“ го зарови в цимбали, барабани, тенджери, тигани, ножове, вилици, ламаринен гръм и светкавици. Всичко заглъхна, докато прекосяваше забързано една чакалня, където секретарката седеше кротко зашеметена от „Петата“ на Бетовен. Мина пред очите ѝ, но тя не го забеляза.

Ръчното му радио забръмча.

– Да?

– Ли се обажда, татко. Да те подсетя за разрешителното.

– Да, сине, да. Зает съм.

– Исках само да те подсетя, татко – изрече ръчното радио. „Ромео и Жулиета“ на Чайковски обкръжи гласа и заструи из дългите зали.

Психиатърът вървеше из кошера от кабинети, където странно се преплитаха теми: Стравински се съчетаваше с Бах, Хайдн безуспешно спореше с Рахманинов,

Дюк Елингтън убиваше Шуберт. Той кимаше на тананикащите секретарки и бодрите тази сутрин подсвиркващи си доктори. В своя кабинет сравни няколко доклада със стенографката, която си пееше под носа, после се обади горе на полияя. След няколко минути замига червена лампичка и от тавана се чу глас:

– Затворникът е отведен в Девета стая за разговор.

Той отключи, влезе и чу как вратата хлопна след него.

– Махайте се – каза му с усмивка затворникът.

Психиатърът беше шокиран от тази усмивка. Нещо много слънчево, приятно топло, нещо, от което в стаята струеше ясна светлина. Зора сред тъмни хълмове. Тази усмивка беше ярко пладне посред нощ. Сините очи ведро блестяха над самоуверената демонстрация на добре поддържани зъби.

– Аз съм тук, за да ви помогна – заяви намръщено психиатърът. В стаята имаше

нещо странно. Той го усети още на влизане. Огледа се. Затворникът се засмя:

– Ако се чудите защо тук е толкова тихо–току-що убих радиото с ритници.

„Агресивен“, помисли си лекарят.

Затворникът прочете мисълта му и кротко протегна ръка:

– Не, само към машини, които тик-так-такат.

По сивия мокет се търкаляха жици и части от стенното радио. Психиатърът седеше срещу пациента, без да им обръща внимание, и в необикновената тишина чувствуваше тази усмивка върху себе си като лампа за нагряване, която се кани да гръмне.

– Вие сте мистър Албърт Брок, който сам се нарича Убиеца?

Брок кимна приветливо.

– Преди да започнем... – той бързо и тихо се приближи и откачи ръчния часовник на лекаря. Пъхна го между зъбите си като костилка, чу се хрускане, после го връчи на ужасения психиатър, като че беше направил голямо добро и на двамата. – ...Така е по-добре.

Психиатърът се втрени в разбитата машинка:

– Натрупвате доста сериозна сметка за щети.

– Не ме интересува – усмихна се пациентът. – Като в оная песен: „Не ми пука какво ще става“ – той си я затананика.

– Започваме ли? – попита психиатърът.

– Чудесно. Първата жертва, или една от първите, беше телефонът ми. Най-долно убийство, Напъхах го в автоматичната шахта и тя го затисна. Нещастният апарат се задуши до смърт. След това застрелях телевизора.

Психиатърът се обади:

– Моля?

– Пуснах му шест куршума в катода. Хубаво звънтене се получи – като на падащ полилей.

– Имате добро въображение.

– Благодаря, винаги съм мечтал да стана писател.

– Бихте ли ми казали откога мразите телефона?

– Плашеше ме още когато бях дете. Чичо ми го наричаше „машина за духове“. Гласове без тела. Изкарваше ми акъла от ужас. И по-късно в живота си не се успокоих. Струваше ми се, че телефонът е обезличаващ инструмент. Ако му се иска, пуска личността ви през жиците си. Ако пък *не му се иска*, просто изцежда личността ви, докато онова, което стига до другия край, се превърне в някаква студена риба с глас от стомана, мед,

пластмаса, без топлота, без живот. Лесно се казват неприятни неща по телефона – той сам обръща думите против тебе. Първото, което разбираш, е, че ти е враг. Да, естествено, телефонът е толкова удобно нещо стои си и просто изисква от тебе да се обадиш на някого, който не желае да му се обаждаш.

Приятелите ми се обаждат, обаждат, обаждат,... Ад, никога не ми остава време да бъда за малко сам. Ако не е телефонът, ще е радиото, телевизията, грамофонът. Когато не е телевизията или радиото, или грамофонът, ще са филмите в кварталното кино, филми и идиотски реклами. Ако пък не са рекламите, ще е музика от Мозек във всеки ресторант, музика и реклами в автобусите, с които отивам на работа. Ако пък не е музика, ще са комуникационните системи в службата ми и изтезанията на ръчното ми радио, по което приятелите и жена ми се обаждат всеки пет минути. Какво толкова има в тези „удобства“, че ги прави така „съблазнителни“? Средният човек си казва: „Седя си тука, имам време, а на ръката ми е ръчното радио – защо пък да не звънна на Джо, например?“ Аз обичам приятелите си, жена си, хората, много ги обичам, но когато в един момент се обади жена ми, за да пита: „Къде си сега, мили?“, после позвъни някой приятел и почне: „Имам

да ти казвам един виц. Един тип...“, а някакъв непознат вземе да ми крещи: „Тук е Бюрото за изследване на общественото мнение. Каква дъвка дъвчете в момента?“, то...

– Как се чувствувате тази седмица?

– Въодушевен. Точно тогава започна всичко. Точно тогава извърших всичко в работата си.

– А какво именно?

– Лиснах чаша вода в комуникационната система.

Психиатърът си записваше в бележника.

– И тя изгоря?

– Прекрасно беше! Като фойерверк по случай националния празник! О, боже, стенографките търчаха насам-натам като пощурели! Какъв хаос.

– И временно се почувствувате по-добре.

– Почувствувах се чудесно! После по обед ми дойде идеята да стъпча ръчното радио на тротоара. Точно в момента, когато му изкарвах душицата, някакъв писклив глас крещеше от него: „Тук Агенция за обществено мнение 9. Какво обядвахте?“

– Почувствувате се още по-добре, така ли?

– Целият горях от удоволствие – Брок потърка ръце. – Рекох си, защо пък да не започна една самотна революция, да освободя хората от някои „удобства“? Удобни

за кого? – си казах. – Удобни за приятелите: „Здрасти, Ал, реших, да ти се обадя оттука, Грийн Хилс. Страшен голф направихме. Прекрасен ден! Тъкмо си пия уискито. Мислех, че ще е добре да ти се обадя!“ Удобно за работата ми, та когато съм извън града с радиофицирана кола, да няма нито миг, в който да не съм под ръка. *Под ръка!* Какъв гаден израз! Под ръка, о боже! В ръцете им. По-точно в лапите им! Мачкан и стриван, и тъпкан от УКВ-гласове. Не можеш да излезеш от колата, без да оставиш съобщение: „Спрял да се отбие до тоалетната в бензиностанцията“, „О’кей, Брок, побързайте.“ „Брок, защо се забавихте толкова?“ „Извинете, сър.“ „Друг път внимавайте, Брок.“ „Да, сър!“ Така че знаете ли какво направих, докторе? Купих четвърт френски шоколадов сладолед и го натъпках с лъжичката в радиопредавателя на колата.

– Имаште ли някакви специални съображения, за да изберете точно френски шоколадов сладолед?

Брок помисли и се усмихна:

– Той ми е любимият.

– А-ха – каза докторът.

– Мислех си, щом е добър за мене, ще е добър и за радиопредавателя.

– Какво ви накара да натъпчете именно сладолед в радиото?

– Беше горещо.

Докторът помълча.

– Какво стана после?

– После настъпи тишина. Господи, колко беше хубаво. Това радио в колата цял ден ми крякаше: Брок иди там, Брок върви едичъде си, Брок включи се, Брок изключи се, о’кей, Брок, обедна почивка, Брок, обедната почивка свърши, Брок, Брок, Брок. О, тази тишина беше като че ушите ми бяха пълни със сладолед.

– Изглежда, много обичате сладолед.

– Карах си и се наслаждавах на тишината. Усещах я около мен като някаква фина материя. Тишина. Цял час. Просто седях в колата, усмихвах се и чувствавах чудесната материя със слуха си. Бях *опиянен* от Свободата!

– Продължавайте.

– След това ми дойде идеята за портативна диатермална машина. Наех една и я взех с мене в рейса към къщи. Вътре седяха уморените пътници с ръчните си радиотелефони и говореха с жените си: „Сега съм на Четиресет и трета, сега на Четиресет и четвърта, сега на Четиресет и девета, завивам по Шейсе и първа.“ Един ругаше: „Излизай веднага от тоя бар, отивай къщи и приготвяй вечерята, аз съм на Седемдесета“. А радиосистемата свиреше: „Приказка за

Виенската гора“, глас като канарче чуруликаше реклами за прекрасни закуски. И тогава включих диатермията! Пукане! Смущения! Всичките съпруги изключиха съпрузите, които се оплакваша от тежкия ден. Всичките съпрузи прекъснаха жените си, които току-що видели децата да чупят прозорец! Виенската гора замлъкна като посечена, устата на канарчето беше запушена! Тишина! Ужасна, неочаквана тишина. Пътниците в автобуса се видяха принудени да разговарят помежду си. Паника! Абсолютна, животинска паника!

– И полицията ви арестува?

– Автобусът трябваше да спре. В края на краищата музиката беше замлъкнала, мъжете и жените бяха откъснати от действителността. Врява, безредица и хаос. Като възбудени катерички в клетка. Пристигна команда за безредици, хванаха ме, смъмриха ме и за нула време ме пратиха въщи без апарата.

– Мистър Брок, ако позволите да отбележа, дотук поне вашият начин на действие не е особено практичен. Не би ли било по-добре, ако не ви харесват ръчното радио или комуникационните системи, или колите с радиовръзка, да се присъедините към някое дружество на мразещите радиото, да изпращате петиции, да постигнете законна

и конституционна защита? В края на краищата ние сме демократично общество.

– И аз съм в така нареченото малцинство – отвърна Брок. – Присъединявах се към дружества, пусках петиции, водех дела. Години наред протестирах. Всички се смееха. Всички други обичат автобусното радио и рекламите. Аз не бях в крачка.

– Тогава трябваше да го приемете като истински войник, не мислите ли? Мнозинството управлява.

– Но те стигат твърде далеч. Решили са, че ако малко музика и възможността да си „под ръка“ са очарователни, то колкото повече, толкова по-очарователно. Аз полудях. Когато се върнах въщи, жена ми беше в истерия. И защо? Защото половин ден е била напълно откъсната от мене. Нали си спомняте, че потанцувах върху ръчното радио? Е, същата нощ съставих план за убийството на къщата.

– Сигурен ли сте, че държите точно така да го запиша?

– Така е семантично точно. Убийство. Това е една говореща, пееща, тананикаща, даваща прогнози за времето, рецитираща поезия, четяща романи, дърдореща, полкушваща–те–когато–си легнеш къща. Къща, която ти пици оперна музика, когато си под душа, и те учи испански, докато спиш.

Дупка, която дрънка глупости, където всякакви електронни оракули те карат да се чувствуваш нищожество, където печките казват: „Аз съм кайсиев пай и съм готов“, или „Аз съм ростбиф, така че – полей ме“ и всякакви бебешки бръцолевеници от този сорт. С легла, които те полюшват, за да заспиш, и те *разтърсват*, за да се събудиш. Къща, която едва търпи хора, казвам ви. Външната врата лае: „Краката ви са кални, сър.“ И електронната вакуумна хрътка, която души подире ти от стая в стая и всмуква всяка трохичка или косъм, които паднат от тебе. Господи, боже мили, о господи!

– По-тихо, а? – предложи психиатърът.

– Спомняте ли си оная песен на Гилбърт и Съливан „Набелязах си го и няма да ми избяга“? Цяла нощ прехвърлях в ума си всички оплаквания, които имах. Рано на другата сутрин си купих пистолет. Нарочно си изкалях краката. Застанах пред външната ни врата. Външната врата изпищя: „Мръсни обувки, кални обувки. Избърши си краката и бъди чистичък!“ Застрелях я проклетата право в ключалката. Изтичах в кухнята, където печката тъкмо виеше: „Обърни ме!“ Умъртвих я посред автоматичния омлет. Ох, как съскаше и пискаше „Дадох на късо-о!“ После телефонът зазвъня като разглезен хлапак. Напъхах го в автоматичната шахта.

Тук трябва да заявя, че нямам абсолютно нищо против автоматичната шахта. Тя беше невинен наблюдател. Сега съжалявам за нея, тя е наистина практично устройство, което никога не говори, повечето време си мърка като сънлив лъв и смила отпадъците ни. Ще си я поправа. После отидох и застрелях телевизора, този коварен звяр, тази Медуза, която замразява милиарди всяка вечер, зяпнали втречено, тази Сирена, която ни вика и пее и обещава толкова много, а в края на краищата дава така малко, а аз все пак винаги се връщам при нея, връщам се, надявам се и чакам, докато – бам! Жена ми се развика и разкряска като тъпа пуйка пред къщи. Дойде полиция и ето ме тук!

* * *

Той се облегна и щастливо запали цигара.

– А съзнавахте ли, извършвайки тези престъпления, че ръчното ви радио, радиопредавателят в колата, телефонът, радиото в автобуса, комуникационната система в службата ви – всичко това е под наем или чужда собственост?

– Господ да ми е на помощ, бих започнал всичко отначало.

Психиатърът седеше облян от слънчевите лъчи на тази блажена усмивка.

– Не желаете ли по-нататъшна помощ от Бюрото за умствено здраве? Готов ли сте да поемете последиците?

– Това е само началото – каза мистър Брок. – Аз съм авангардът на малкото общество уморени от шума и от това да бъдат използвани, подръчквани и навиквани всеки миг – музика, всеки миг – под ръка на нечий глас, направи това, направи онова, бързо, бързо, тука, там. Ще видите. Бунтът започва. Името ми ще остане в историята.

– Хм – психиатърът, изглежда, мислеше.

– Естествено ще трябва време. Отначало всичко е било така пленително. Самата идея за тези неща, за практическата полза е била прекрасна. Те са били почти играчки за забавление, но после хората се задълбочили, отишли твърде далеч и се оказали обвързани в един начин на социално поведение, от който не могат да се измъкнат, не могат дори да признаят, че са вътре. И започнали да оправдават раздразнението си – казват „съвременният век“, казват „условията“, казват „напрежението“. Но, помнете ми думите, семето е посято. За мене съобщиха в целия свят – по телевизията, радиото, филмите – каква ирония на съдбата? Това стана преди пет дни. Сега милиарди хора знаят за мене. Следете финансовите рубрики; Очаквам промяната

вече всеки момент. Може би днес. Наблюдавайте за внезапен порив, за повишено търсене на френския шоколадов сладолед!

– Разбирам – кимна психиатърът.

– Сега свободен ли съм да се върна в хубавата си единична килия, където мога да прекарам шест месеца в тишина?

– Да – каза тихо психиатърът.

– Не се тревожете за мен – рече ставайки мистър Брок. – Аз просто дълго ще си седя и ще пълня двете си уши с прекрасната мека материя на тишината.

– Хм-м – измърмори психиатърът на път към вратата.

– Всичко хубаво – пожела мистър Брок.

– Благодаря.

Психиатърът натисна кодовия сигнал на едно скрито копче, вратата се отвори, той излезе, вратата се затвори и заключи. Тръгна сам през стаите и коридорите. Първите двадесетина метра от пътя му се акомпанираха от „Китайски тамбурин“. После от „Циганка“, Пасакалия и Фуга в някакъв минор от Бах, „Тигров рев“, „Любовта е като цигара“. Извади от джоба си смачканото като богомолка ръчно радио. Влезе в стаята си. Чу се звън и от тавана прозвуча глас:

– Докторе?

– Току-що приключих с Брок – каза психиатърът.

– Диагноза?

– Изглежда напълно дезориентиран, но общителен. Отказва да приеме елементарната действителност около себе си и да се държи в съответствие с нея.

– Прогноза?

– Неопределена. Оставих го да се радва на някаква невидима материя.

Завъняха три телефона. Резервното му ръчно радио забръмча в чекмеджето като ранен скакалец. Комуникационната система замига в розова светлина и зацрака. Трите телефона звъняха. Чекмеджето бръмчеше. През отворената врата нахлуваше музика. Психиатърът сложи новото радио на китката

си, като си тананикаше, включи интеркома, поговори за момент, вдигна единия телефон, говори, вдигна другия телефон, говори, вдигна третия телефон, говори, докосна копчето на ръчното радио, говори спокойно и тихо със студено и ясно изражение сред музиката и святкащите лампи, двата телефона отново звъняха, ръцете му се движеха и ръчното радио бръмчеше, а интеркомът говореше и от тавана се чуваха гласове. Той продължи така тихо през остатъка от хладния климатично регулиран дълъг следобед: телефон, ръчно радио, интерком, телефон, ръчно радио, интерком, телефон, ръчно радио, интерком, телефон, ръчно радио, интерком, телефон, ръчно радио, интерком, телефон, ръчно радио, интерком, телефон, ръчно радио...

Правилото на имената

Фантастичен разказ

Урсула Ле Гуин

ГОСПОДИН Подхълмин се измъкна изпод своя хълм, като се усмихваше и дишаше енергично. При всяко издишване от ноздрите му бълваше двойна струя, която приличаше на снежнобяла пара на утринните слънчеви лъчи. Господин Подхълмин се загледа към ясното декемврийско небе и му отпрати толкова широка усмивка, че се видяха всичките му снежнобели зъби.

– Добро утро, господин Подхълмин – обръщаха се към него селяните, които срещаше из тесните улички между къщите с широки конични покриви, наподобяващи червени шапки на отровни гъби.

– Добро утро, добро утро – отвърщаше той на всеки. (Да пожелаеш някому „добро утро“ естествено е лош знак. Да се съобщи само времето от денонощието е напълно достатъчно на място като остров Саттинс, кръстосван от толкова много Влияния, че и едно невнимателно изтървано прилагателно би могло да промени състоянието на времето за цяла седмица.) Всички разговаряха с него – едни с мила благосклонност, други с мило презрение. На малкия остров неговото

присъствие бе единствената утеха, че все пак си имат някакъв магьосник, и следователно той се ползваше с известно уважение, но как да уважаваш някакво си дребно закръглено петдесетгодишно човече, което се движи с патешка походка, палците на краката му все повити един към друг и на всичко отгоре издишва пара и се усмихва? И в занаята си не беше нищо особено. Фойерверките му бяха сравнително изпипани, но еликсирите, които приготвяше, бяха слаби. Брадавиците, които премахваше със заклинания, често само след три дни се появяваха отново, от неговите магии доматите не ставаха по-големи от пъпеши, а при редките посещения на някой непознат кораб в пристанището на Саттинс господин Подхълмин все си оставаше под хълма, защото, както обясняваше самият той, се страхувал от лоши очи. С други думи, той бе толкова магьосник, колкото и дърводелецът Ган Бялото Око. Но просто друг нямаше. Селяните от това поколение я караха така – с лошо окачени врати и безполезни магии, но се разтоварваха от досадата си, като се

отнасяха с господин Подхълмин съвсем фамилиарно, все едно че бе някой техен съселанин, дори го канеха на вечеря. Веднъж и той покани няколко души на вечеря и им устрои истинско угощение със сребърни прибори, кристални чаши, покривки от дамаска, печена гъска, искрящо вино „Андрадес“, реколта '639, и глазиран пудинг със сливи. Но през цялото време бе толкова нервен, че им развали празничното настроение, а освен това половин час по-късно всички пак огладняха. Никак не обичаше да идват в пещерата му, дори в преддверието ѝ, по-нататък от което така и никой не бе влизал. Щом види, че някой идва от хълма, излиза и припка да го посрещне. „Хайде да поседнем там под боровете“ – казваше той с усмивка, като сочеше към горичката. Или ако валеше: „Я да идем до хана, да пийнем по едно“ – макар всички да знаеха, че той не пие нищо по-силно от кладенчова вода. Хлапетиите от селото все ги теглеше към заключената пещера и току се навъртаха и дебнеха. дори се опитваха да проникнат вътре, когато господин Подхълмин отсъствуваше. Но вратата, която водеше към вътрешното помещение, бе заключена с магия. Може би единствената сваятна магия, която бе направил. Веднъж няколко момчета решиха, че магьосникът е още на западния

бряг, за да лекува болното магаре на госпожа Рууна, и се изкачиха горе, като мъкнеха лост и топор, но още при първия удар на топора по вратата отвътре се разнесе гневен рев и изригна облак бяла пара. Господин Подхълмин бе подранил. Момчетата си плюха на петите. Той обаче не се появи и момчетата не пострадаха, макар и да твърдяха, че ако сам не си чул страховития кънтящ, режещ, съскащ, смразяващ рев, никога не би могъл да повярваш, че дребният шишко е способен да реве така.

Работата му в селото през този ден бе да купи три дузини пресни яйца и половинка дроб, а също така да посети колибата на капитан Фогено, за да поднови магията за очите на стареца (съвсем безсмислена при случаите на отлепена ретина, но господин Подхълмин продължаваше опитите си), и накрая да побъбри със старата Добра Гулд, вдовицата на майстора на хармоники. Приятелите на господин Подхълмин бяха все стари хора. Той се стесняваше пред яките момци от селото, а момчетата сами го отбягваха. „Хващат ме нервите, много се усмихва“ – казваха всички, като се цупеха и навиваха на пръст някоя букличка. „Хващат ме нервите“ бе модна фраза и майките им току ги хокаха: „Хващат те нервите –

глупостта те е хванала. Господин Подхълмин си е съвсем почтен магьосник!“

След като се сбогува с Добра Гулд, господин Подхълмин мина покрай училището, организирано през този ден на общинската мера. Тъй като на остров Саттинс нямаше грамотни хора, нямаше и книги, по които да се учи четмо; нито пък чинове, по които да се дълбаят инициали, или черна дъска за бърсане, дори и прилична сграда нямаше. В дъждовни дни децата се събираха в общинския плевник и гащите им се пълнеха със слама, при слънце учителката Палани ги водеше където ѝ хрумне. Заобиколена от тридесет увлечени в думите ѝ деца на възраст под дванадесет години и четиридесет безразлични овце на възраст до пет години, днес тя преподаваше важна тема от учебната програма – Правилото на имената. Господин Подхълмин се спря да послуша и да погледа, а на лицето му се появи стеснителна усмивка. Палани, пълничка хубавка двадесетгодишна девойка, като че бе най-очарователната част от картината, която образуваха децата и овцете около сухия дъб, надвиснал над тях на фона на дюните, морето и прозрачносиньото небе, от което грееше зимното слънце. Говореше разпалено – от вятъра и думите бузите ѝ бяха пламнали.

– Деца, вече знаете и двете правила за имената. Те важат за всички острови на света. Кажете ми едното от тях!

– Не е прилично да се пита човек как му е името – викна пълно енергично момченце, но веднага бе прекъснато от крясъка на някакво момиченце:

– Никога никому да не съобщаваш името си – каза мама!

– Да, Суба. Така е. Попи, не пици! Никога не питай никого за името му. Никога не казвай своето. А сега помислете за минутка и отговорете на въпроса защо наричаме нашия магьосник „господин Подхълмин“.

И през къдравите главици и рунтавите гърбове тя се усмихна на господин Подхълмин, който цъфна от удоволствие и стисна още по-силно торбичката с яйцата.

– Щото живее под хълма! – отговори хорово половината от децата.

– А това ли е истинското му име?

– Не! – отвърна шишкото, а дребничката Попи повтори като ехо с пискливото си гласче:

– Не!

– Откъде знаете това?

– Щото пристигна тук съвсем сам, та никой не разбра истинското му име, за да ни го каже, а самият той не можеше...

* * *

– Много добре, Суба. Попи, престани да крещиш. Точно така. Дори магьосниците не могат да съобщават истинските си имена. Деца, когато завършите училище и минете Границата, ще се простите с детските си имена и ще запазите само истинските, за които никога няма да питате и никога няма да ги казвате никому. Защо има такова правило?

Децата мълчаха. Овцете блееха тихичко. Господин Подхълмин отговори вместо тях:

– Защото името е нещо – мекият му плътен глас изразяваше стеснителност, – а истинското име е истинското нещо. Да изречеш името значи да овладееш нещото. Прав ли съм, учителко?

Тя се усмихна и лекичко се поклони, очевидно смутена от неговото участие. А той заприпка нагоре по хълма, притиснал яйцата до гърдите си. Изпитваше странно чувство на внезапен глад, който се бе появил, докато наблюдаваше Палани и децата, макар че бе спрял само за минутка. Заклучи вътрешната врата зад себе си с прибързано заклинание, но, изглежда, магията не хвана на едно-две места, защото само след малко преддверието се изпълни с аромата на пържени яйца и цвърчащ на огъня дроб.

Този ден от запад духаше слаб свеж ветрец и по обед под неговия напор, като

пореше лекичко палавите вълни, в пристанището на Саттинс влезе малка лодка. Едно наблюдателно момче я забеляза, още докато завиваше около носа, и понеже като всички деца на острова познаваше всяко платно и рейка на четиридесетте лодки от рибарската флотилия, хукна по улицата, като крещеше:

– Чужда лодка, чужда лодка!

Самотният остров рядко се радваше на посещения от другите също така самотни острови на Източния разлив или на някой смел търговец от Архипелага. Докато лодката приставаше, половината село вече се бе събрало да я посрещне. Откъм морето следваха местни рибари със своите лодки, а от всички урви и заливчета от горе и от долу към пристанището тичаха запъхтени пастири, ловци на миди и събирачи на билки.

Вратата на господин Подхълмин си остана затворена.

В лодката имаше само един човек. Когато съобщиха това на стария морски капитан Фогено, той сбърчи белите си четинести вежди над невиждащите си очи и каза:

– Човек, който е тръгнал да прекосява сам Външния разлив, може да бъде само магьосник, вълшебник или влхва...

Така че жителите на селото се задъхваха от нетърпение да видят за първи път в

живота си Магьосник, един от великите бели възшебници на многолюдните градове с безбройните кули от вътрешните острови на Архипелага. Останаха разочаровани, защото пътешественикът бе доста млад юначага с черна брада, който ги поздрави весело още от лодката и скочи на брега като най-обикновен моряк, доволен, че отново е стигнал до пристан. Представи се веднага за пътуващ търговец, но когато съобщиха на капитан Фогено, че не се разделя с дъбовия си кривак, старецът поклати глава.

– Двама магьосници на едно място – рече, – лошо! – и стисна устни като стар шаран.

Тъй като непознатият не можеше да съобщи името си, веднага го нарекоха Чернобрадия. И го обградиха с внимание. Носеше малък смесен товар от платове, сандали, пера от писви за украса на наметала, евтин тамян, пъстри камъни, ароматни билки и големи стъклени мъниста от Вензей – обичайната стока на морски търговец.

Мало и голямо от остров Саттинс се извървя да го види, да си побъбри с пътешественика, пък и да купи по нещо.

– Ей тъй, за да си го спомням – изкудкудяка Добра Гулд, защото и тя като всички момичета и жени в селото бе поразена от мъжествената красота на

Чернобрадия. Момчетата не се отделяха от него, за да не изпуснат разказите за пътешествия до далечни тайнствени острови из Разливите или описанията на големите богати острови от Архипелага, вътрешните протоци и канали, побелели от платната на кораби, и позлатените покриви на Хавнор. Мъжете слушаха с охота разказите му, но някои от тях се чудеха защо търговец ще пътува сам и замислено разглеждаха дъбовия му кривак.

Но през цялото време господин Подхълмин си стоеше под хълма.

– За първи път попадам на остров, който си няма магьосник – рече Чернобрадия една вечер на Добра Гулд, която го бе поканила заедно с племенника си и Палани на чай. – Какво правите, когато ви заболи зъб или ви прегори крава?

– Как какво? Викаме господин Подхълмин – отговори старицата.

– Колкото да не е без хич – промърмори племенникът й Бирт, но веднага се изчерви и разля чая си. Бирт беше рибар – едър, смел, мълчалив младеж. Беше влюбен в учителката, но смелостта му да сподели пред нея чувствата си стигаше само до кошовете със скумрия, които даваше на готвача на баща й.

– Значи си имате магьосник? – продължи да разпитва Чернобрадия. – Да не е невидим?

– Не, само че е много стеснителен – отвърна Палани. – Вие сте тук само от една седмица, а ние много рядко виждаме непознати...

Тя също се изчерви, но не разля чая си.

Чернобрадия й се усмихна.

– Значи е кореняк, така ли?

– Не – намеси се Добра Гулд, – не повече, отколкото сте вие самият. Още една чашка чай, племенниче? Но този път не го разливай. Не, драги, той пристигна с една лодчица, преди четири години май беше? Само ден след като се вдигна херингата, помня го добре, защото сваляха мрежите в Източния залив, а Понди пастирът си счупи крака същата сутрин, май ще да е било преди пет години. Не, четири. Не, все пак пет, същата година чесънът не покълна. Та пристигна той с някаква платноходка, натоварена с големи ракли и сандъци, и каза на капитан Фогено, който още не бе ослепял, въпреки че с толкова години на гърба си можеше да бъде дважд по-сляп, та: „Чувам – казва му, – че си нямате ни магьосник, ни вълшебник, не бихте ли искали да си имате?“ „Искаме, разбира се, но само за Бяла магия!“ – отвръща капитанът и докато се огледаме,

господин Подхълмин се настани в пещерата под хълма и започна да бае срещу краста на котарака на Добра Белтоу, дето козината, му растеше сива, пък иначе си беше оранжева. Много терсене животно! Умря миналата година, когато ни налегнаха студовете. Добра Белтоу просто се стопи от мъка по котарака си, преживя го по-тежко, отколкото смъртта на мъжа си, който се удави на Дългата ивица в годината, когато херингата хвърли много хайвер, а племенникът Бирт беше още в пелени.

На това място от разказа Бирт отново се поля с чая, Чернобрадия се подсмихна, но Добра Гулд продължи невъзмутимо да разказва, докато не падна мрак.

На другия ден Чернобрадия слезе на пристана и взе да оправя бавно и спокойно една изметната дъска на лодката си и както обикновено подхвана приказка с мълчаливите саттинсчани.

– Коя е лодката на вашия магьосник? – попита между другото. – Или неговата е като на влъхвите, дето се прибира в орехова черупка, когато не му трябва?

– А, не – отвърна един флегматичен рибар. – Гореще си му е, в пещерата под хълма.

– Още като пристигна ли отнесе лодката горе?

– Да-а, направо горе. С моя помощ. Като олово тежеше. Чак горе я замъкна както си беше със сандъците. До горе, каза, са пълни с книги за магии, така каза. Ама истинско олово!

И флегматичният рибар му обърна гръб, като въздъхна флегматично. Племенникът на Добра Гулд кърпеше някаква мрежа наблизко. Вдигна поглед от заниманието си и също така флегматично запита:

– Май ти се ще да се срещнеш с господин Подхълмин?

Чернобразия отвърна на погледа му. Умните черни очи се задържаха дълго в прямия поглед на сините, после Чернобрадия се усмихна и каза:

– Да. Ще дойдеш ли с мен до хълма, Бирт?

– Да, но когато си свърша работата – отвърна рибарят. И щом мрежата бе закърпена, двамата с пришълеца от Архипелага поеха по селските улички нагоре към зеления хълм. Но по средата на общинската мера Чернобрадия каза:

– Поспри за малко, приятелю Бирт. Преди да се срещнем с твоя магьосник, ще ти разкажа нещо.

– Разказвай – съгласи се Бирт и приседна в сянката на един зелен дъб.

* * *

– Тази история е започнала преди сто години и още няма край, макар че той скоро ще настъпи, много скоро... В самото сърце на Архипелага, където островите са се скупчили като мухи на мед, се намира малък остров, наречен Пендор. В онези размирни времена преди създаването на Лигата повелителите на Пендор били силни мъже. Плячка, откупи и налози се стичали в Пендор и там още много отдавна се събрало огромно съкровище. И тогава някъде много далеч, от Западния разлив, където по островите от лава живеят змейове, пристигнал един много страшен змей. Не някой от онези източни гущери, които повечето хора от Външния разлив именуват дракони, а голямо, черно, крилато, умно и хитро чудовище, напращяло от сила и лукавство. И като всички змейове – обсебено от страст към злато и скъпоценни камъни. Той избил Повелителя и войниците му, а жителите на Пендор се качили на лодките си и избягали през нощта. Избягали всички и оставили змея, потънал някъде из Замъка Пендор. Останал той там цели сто години, влачел люспестото си туловище по смарагди, сапфири и златни монети, излизал само веднъж на една или две години, за да се нахрани. За храна нападал близките острови. Знаеш ли какво ядат змейовете?

Бирт кимна и прошепна:

– Девици.

– Точно така – продължи Чернобрадия. – Естествено това не могло да се търпи вечно, а да не говорим за мисълта, че се въргалиял върху цялото онова съкровище. Та когато Лигата набрала сили и Архипелагът не бил вече толкова зает с войните и пиратството, се взело решение Пендор да бъде нападнат, змеят – прогонен, а златото и скъпоценностите – прибрани в хазната на Лигата. На Лигата парите все не й стигат. Ето защо била събрана флота от петдесет острова, седем влѣхви оглавили седемте най-мощни кораба и поели курс към Пендор... Стигнали до острова. Акостирали. Нямаło никакви признаци на живот. Кѣщите си стояли празни, паниците по масите били затрупани от стогодишна прах. Костите на Повелителя и войниците му се тѣркаляли по дворовете и стѣлбищата на замѣка, а от главната кула се носела змейска воня. Но змей не се виждал никѣде. Нямаło ги и скъпоценностите, диамантите като зрели макови плодници, не се намерило нито едно сребърно мѣнисто дори... Разбрал, че не може да се пребори със седем влѣхви, змеят вече се бил измѣкнал. Открили следите му и разбрали, че е отлетял на Удрат – някакѣв пустинен остров далеч на север. Стигнали и дотам, но какво намерили? Пак само кости.

Неговите кости. На змея. Но съкровището не открили. Някакѣв магѣосник, дошѣл неизвестно откѣде, трябва да се е преборил сам със змея и да го е победил, а след това офейкал със съкровището под носа на Лигата!

Рибарят слушаше внимателно, но абсолютно спокойно.

– Та този магѣосник трябва да е бил силен и умен, щом е успял първо да убие змея, а след това да изчезне, без да остави никаква следа. Повелителите и влѣхвите на Архипелага не можеха нито да открият откѣде е дошѣл, нито да разберат накѣде е заминал. И почти бяха изгубили всякаква надежда. Но това бе миналата пролет, точно когато се върнах от тригодишно пътешествие из Северния разлив. Помолиха ме да им помогна да намерят неизвестния магѣосник. Умно постѣпиха. Защото аз не само съм магѣосник, както, предполагам, са се досетили някои от тукашните тѣпаци, но съм наследник на Повелителя на Пендор. Съкровището е мое. Мое е и само знае, че е мое. Глупаците от Лигата не можеха да го намерят, защото не е тяхно. То принадлежи на Двора на Пендор и големият смарагд, звездата на съкровището, Зеленокаменният Иналкил знае кой е господарят му. Чуй!

Чернобрадия вдигна дъбовата си гега и викна силно:

– Иналкил!

Върхът на гегата просветна като зелен въглен, обгърнат в огненозелено сияние, ослепително зелено като цвета на тревата през април, и в същия момент гегата се раздвижи в ръката на магьосника и започна да се накланя, докато върхът ѝ не посочи точно към хълма над тях.

– Не светеше толкова силно е Хавнор – промърмори Чернобрадия, – но посоката е показвала съвсем вярно. Иналкил отговори на моя зов. Скъпоценният камък познава своя господар. А аз знам кой е крадецът и ще го победя. Той е силен магьосник, победил е змей. Но аз съм по-силен. Знаеш ли защо, тъпако? Защото знам името му!

Колкото по-арогантно говореше Чернобрадия, толкова по-свит и безсловесен изглеждаше Бирт. Но при тези думи трепна, затвори зяпналата си уста и втренчи поглед в пришълеца от Архипелага.

– Как си го... научил? – попита той много бавно.

Чернобрадия се ухили и не отговори.

– С Черна магия ли?

– Че как иначе?

Бирт пребледня, но не каза нищо.

– Аз съм Повелителя на Пендор, тъпако, и ще си върна златото, спечелено от дедите ми, и скъпоценностите, които майка ми е носила, и зеления камък! Защото те са мои... И така, можеш да разкажеш на селяците цялата история, след като разгромя магьосника и си замина. Чакай тук! Или ела да гледаш отблизо, ако не те е страх. Никога няма да ти падне случай да гледаш какво може да постигне един велик магьосник.

Чернобрадия се обърна и, без да поглежда назад, се запъти право към входа на пещерата. Бирт го последва бавничко. Спря на безопасно разстояние и приседна под една глогина. Гледаше внимателно. Пришълецът бе спрял – един самотен скован тъмен силует на фона на зеления хълм през зиналата паст на пещерата. Стоеше съвсем неподвижен. И изведнъж размаха гегата над главата си, яркозеленото сияние лумна отново, докато той викаше:

– Крадецо, крадецо на съкровището на Пендор, излез!

От пещерата се чу шум като от изпотрошени грънци и от отвора ѝ изригна облак прах. Бирт се уплаши и се просна на земята. Когато вдигна поглед, Чернобрадия още стоеше неподвижен, а пред входа на пещерата, прашен и раздърпан, се бе появил господин Подхълмин. Изглеждаше дребен и

жалък, палците на кривите му крака както обикновено сочеха един към друг, беше обут в черно трико и не носеше гега. Бирт се сети, че никога не го бе виждал да носи подобно нещо.

Господин Подхълмин проговори пръв:

– Кой си ти? – прозвуча дрезгавото му гласче.

– Аз съм Повелителя на Пендор, крадецо, дойдох да си прибера съкровището.

При тези думи господин Подхълмин бавно порозовя както винаги, когато някой го наругби. Но след това смени цвета си. Стана жълт. Косата му щръкна, от гърлото му се разнесе силен рев. Към Чернобрадия се спусна с големи скокове жълт лъв с блестящи бели зъби.

Но Чернобрадия бе изчезнал. Срещу лъва се бе понесъл огромен тигър – черен като нощта и бърз като светкавица...

Лъвът изчезна. Под пещерата се бе появил гъсталак от черни дървета, лъснали под лъчите на зимното слънце. Тигърът се закова по средата на скока си, преди да влезе в сянката на дърветата, пламна още във въздуха, превърна се в огнен вихър, който лизна сухите черни клони...

Но на мястото на дърветата от хълма изведнъж рукна водопад, изви се мощна

струя сребриста вода и заля огъня. Но огънят бе изчезнал...

За секунда само пред широко отворените очи на рибаря се явиха два хълма – зеленият, както си го знаеше, и още един – нова гола кафява могила, готова да погълне устрема на водата. Толкова бързо стана всичко, че Бирт примигна, после мигна още веднъж, защото онова, което виждаше вече, бе много по-лошо. На мястото на водопада се носеше змей, разперените му черни крила закриваха целия хълм, стоманените му нокти стърчаха зловещо, а тъмните му люспести широко зейнали устни бълваха огън и пара. Под чудовището се бе изправил Чернобрадия и се смееше.

– Прави се на каквото си щещ, господинчо – присмя се той, – не можеш да ме изненадаш. Но тази игра започна да ми доскучава. Искам да видя вече съкровището си. Да видя Иналкил. Хайде сега като голям змей и като дребен магьосник върни нормалния си вид. Заповядвам ти да го направиш според повелята на истинското ти име – Йево!

Бирт стоеше като вкаменен, не можеше да мигне дори. Само се сви и продължи да гледа какво ще стане. Виждаше черния змей, надвиснал над Чернобрадия. Виждаше как пламъците се стрелкаха като езици между

люспите около устата на чудовището, докато парата излизаше на съскащи струи от ноздрите му. Видя как лицето на Чернобрадия побеля като вар и устните му затрепериха.

– Името ти е Йево!

– Така е – прозвуча мощният дрезгав съскащ глас. – Истинското ми име е Йево, а това е и истинският ми вид.

– Но змеят е бил убит. Намерили са костите му на остров Удрат.

– Кости на друг змей! – каза драконът и се спусна надолу като ястреб с разперени нокти. Бирт стисна клепачи.

Когато отново отвори очи, небето бе чисто, около хълма нямаше нищо друго освен червено-черно стъпкано място със следи от хищни нокти по тревата. Бирт рибарят се изправи и хукна. Прекоси общинската мера, овцете се пръснаха наляво и надясно, а той се спусна по селската улица право към къщата на бащата на Палани. Палани. плевеше латинките в градината.

– Тръгвай с мен! – задъхано изрече Бирт. Тя се вцепени от изненада, но той я сграбчи за китката и я повлече след себе си. Тя се

позапъна малко, но без да се противи истински. Двамата тичаха чак до кея, там той я бутна в рибарската си лодка „Царкинята“, отвърза въжето, грабна веслата и потегли, като гребеше с демонска стръв. Платното на „Царкинята“, блеснало далеч на хоризонта в посока към най-близкия остров на запад, бе последният спомен на хората от Саттинс за Бирт и Палани.

Селяните мислеха, че никога няма да престанат да разказват как Бирт, племенникът на Добра Гулд, се побъркал и отплавал с учителката същия ден, когато чернобрадият търговец изчезнал безследно, като оставил всичките си пера и мъниста. Но спряха да обсъждат това само три дни по-късно. Наложиха се да говорят за други неща, когато господин Подхълмин се появи от пещерата си.

Господин Подхълмин бе решил, че след като истинското му име вече не е никаква тайна, може да не се предрешава. Да върви му бе много по-трудно, отколкото да лети, а освен това много, много отдавна не се бе хранил истински.

Или всички морета с миди

Научно-фантастичен разказ

Ейвръм Дейвидсън

ЩОМ мъжът влезе във велосипедния магазин „Ф&О“, Оскар го поздрави с едно сърдечно „Здравейте!“. Но след като се вгледа в посетителя на средна възраст с очила и строг костюм, той смръщи чело и защрака с дебелиите си пръсти.

– Оо, май ви познавам отнякъде – промърмори. – Мистър... името е на върха на езика ми, пусто да остане... – Оскар беше с подобен на варел гръден кош и оранжеви коси.

– Разбира се, че ме познавате – отвърна мъжът. Върху ревера му имаше емблема с лъв. – Спомняте ли си, преди време купих от вас дамски велосипед със скорости за дъщеря си? И разговаряхме за онзи френски бегач, по който работеше тогава съдружникът ви...

Оскар шляпна огромната си длан върху касовата машина, вдигна глава и извъртя нагоре очи.

– Мистър Уотни! – Мистър Уотни светна. – Но, *разбира се!* Как можах да забравя. След това прескочихме отсреща и ударихме по няколко бири. Е, как я карате, мистър Уотни?

Надявам се, че велосипедът... английски модел беше, нали? Да. Сигурно сте доволен от него, иначе щяхте да го върнете, а?

Мистър Уотни каза, че велосипедът бил чудесен, просто чудесен. След това добави:

– Разбрах, че при вас са настъпили промени. Вече сте сам. Вашият съдружник...

Оскар сведе поглед, издаде долната си устна и кимна.

– Чули сте значи, а? Така е. Сега съм сам. Вече повече от три месеца.

* * *

Съдружието приключи преди три месеца, но беше разклатено много преди това. Фърд обичаше книгите, плочите и интелектуалните разговори. Оскар обичаше бирата, боулинга и жените. Всички жени. По всяко време.

Магазинът се намираше близо до парка. Въртеше голяма търговия, като даваше колела под наем. Щом дойдеше жена – достатъчно зряла, за да бъде наречена така, но и не чак толкова, че да й викат „баба“, или на каквато и да е възраст между горните две – и ако беше сама, то Оскар питаше:

– Как усещате колелото? Удобно ли ви е?

– Защо? Струва ми се, че да.

Граввайки друг велосипед, Оскар заявяваше:

– Ще ви придружа само донякъде, за да се уверя. Връщам се веднага, Фърд.

Фърд винаги кимаше мрачно. Знаеше, че Оскар няма да се върне скоро. По-късно Оскар казваше:

– Надявам се, че и ти си преуспял така в магазина, както аз в парка.

– След като ме остави съвсем сам през цялото това време... – измърморваше Фърд.

Оскар обикновено се палеше:

– Добре тогава, следващият път иди ти, а мен ме остави тук. Да видиш, че няма да ти завиждам, задето малко си се позабавлявал!

Но той беше сигурен, че Фърд – високият, кльощав Фърд с изпъкналите очи – никога няма да го направи.

– Ще ти се отрази добре – тупваше се по гърдите Оскар. – Подобрява окосмяването.

Фърд промърморваше, че си има достатъчно косми по гърдите. И поглеждаше крадешком ръцете си – те бяха покрити с дълги черни косми от лактите надолу, въпреки че нагоре бяха гладки и бели. Такива си бяха още от гимназията и някои му се надсмиваха, като го наричаха Фърд Птиченцето. Знаеха, че се дразни, и го правеха нарочно. Как е възможно, чудеше се

тогава, а и сега, хората преднамерено да нараняват някого, който нищо не им е направил? Как е възможно?

Безпокоеше се и за други неща. През цялото време.

– Комунистите... – клатеше глава над вестника.

Оскар с две думи му предлагаше съвет за тях.

Или пък четеше за смъртното наказание.

– Какъв ужас, ако екзекутират невинен човек! – вайкаше се Фърд.

Оскар отговаряше, че такъв му бил късметът. И добавяше:

– Подай ми онази джанта!

Фърд се безпокоеше дори за дребните чужди неприятности.

Както например, когато мина една двойка с тандем и кошче за бебе. Не купиха нищо, но реши да смени пелената на бебето и докато слагаше новата, безопасната игла се счупи.

– Защо все няма безопасни? – терзаеше се жената и тършуваше тук и там. – Вечно няма никакви безопасни!

С изразяващо съчувствие мърморене, Фърд отиде да провери дали не му се намира някъде, но въпреки сигурността си, че е имал преди в канцеларията, не успя да ги открие.

Така че те отпътуваха със завързана на нескопосан възел пелена.

На обяд Фърд подметна колко било лошо това с безопасните игли. Оскар заби зъби в сандвича си, дръпна, откъсна, сдъвка и глътна. Фърд обичаше да експериментира със смески за сандвичи – най-много харесваше смес от кремсирене, маслини, аншоа и авокадо, разбити в малко майонеза, но Оскар винаги ядеше своя с розово консервирано мляно месо.

– Трябва да е трудно с бебе – облиза се Фърд. – Имам предвид отглеждането, а не пътуването.

– Ха, на всяка пряка има универсален магазин... и дори да не можеш да четеш, пак ще го познаеш.

– Универсален магазин ли? А, за да си купи човек безопасни, искаш да кажеш.

– Аха. Безопасни.

– Но... знаеш ли... това е вярно... вечно няма безопасни, когато търсиш.

Оскар отпуши бирата си и изплакна уста с първата глътка.

– Но пък има колкото искаш закачалки за дрехи. Изхвърлям ги всеки месец, а на следващия същият гардероб пак бъка от тях. Що не вземеш в свободното си време да измислиш нещо, което да превръща закачалките в безопасни?

Фърд отнесено поклати глава.

– През свободното си време работя над френския бегач...

Той бе прекрасен велосипед – лек, нисък, бърз, червен и блестящ. Върху него човек се чувствуваше като птица. Но въпреки че беше хубав, Фърд знаеше, че може да го направи още по-хубав. Той с гордост го показваше на всеки, който влезеше в магазина, докато на последния му омръзнеше.

Най-новото му хоби бе природата или по-скоро – да чете за нея. Един ден от парка се запътиха към него някакви деца с консервени кутии, в които бяха напъхали дъждовници и жаби, и гордо му ги показаха. Оттогава работата по червения бегач му отмиля и той започна да прекарва свободното си време над книги по естествена история.

– Мимикрия¹! – възкликна веднъж Фърд. – Чудесно нещо!

Оскар с интерес вдигна поглед от резултатите по боулинг във вестника.

– Оная вечер гледах по телевизията как Иди Адамс имитираше Мерлин Монро. Страшна беше!

Фърд раздразнено поклати глава:

– Не такава мимикрия. Имам предвид как насекоми и паяци имитират формата на листа, вейки и прочие, за да не бъдат

изядени от птиците или от други насекоми и паяци.

Сянка на неверие премина през пълното лице на Оскар.

– Искаш да кажеш, че променят формата си ли? Какви ми ги разправяш?

– Ами така си е. Понякога обаче мимикрията има агресивна цел. При южноафриканската костенурка, например, която изглежда като скала и щом рибите заплуват край нея, ги хваща. Или онзи паяк в Суматра. Като легне по гръб, прилича на птичи тор. Така лови пеперуди.

* * *

Оскар се разсмя, отвратен и неповярвал. После се върна пак към резултатите от боулинга. Едната му ръка се спусна в джоба, излезе от там, разсеяно измъкна оранжевия билет изпод ризата и опипа задния джоб.

– Къде се дяна тоя молив? – измърмори той, стана, влезе в канцеларията и заотваря чекмеджетата. Силният му вик накара Фърд да се втурне в тясната стаичка.

– Какво има?

Оскар посочи към едно чекмедже.

– Помниш ли, като се оплакваше, че сме нямали безопасни? Погледни! Цялото проклето чекмедже е пълно с тях.

Фърд се опули, почеса се по главата и промърмори, че със сигурност бе търсил там и преди.

Отвън прозвуча силен контраалт:

– Има ли някой тук?

Оскар, който за миг забрави и бюрото, и съдържанието му, се провикна:

– Идвам веднага! – и изчезна. Фърд бавно го последва.

В магазина бе влязла млада жена, доста масивно сложена, с мускулести прасци и широки рамене. Тя сочеше седлото на велосипеда си на Оскар, който викаше „Ъ-хъ“ и гледаше най-вече в нея.

– Поставено е малко по-напред (Ъ-хъ), както виждате. Имам нужда само от гаечен ключ (Ъ-хъ). Колко глупаво от моя страна – да си забравя инструментите.

Оскар автоматично повтори „Ъ-хъ“, после дойде на себе си.

– Ще го наглася за нула време – заяви той и въпреки настояванията ѝ, че може и сама, го направи. Макар и не точно за нула време. Не ѝ взе пари и проточи разговора, доколкото можа.

– Е, благодаря ви – каза накрая младата жена. – Вече трябва да тръгвам.

– Колелото удобно ли ви е сега?

– Идеално, благодаря.

– Знаете ли какво, за всеки случай ще покарам малко с вас, просто за...

Смехът на младата жена повдигна гърдите ѝ като праскови.

– О, не бихте могли да поддържате моето темпо. Колелото ми е бегач.

В мига, в който видя как погледът на Оскар се стрелва към ъгъла, Фърд разбра какво е намислил. Той пристъпи напред. Но извиканото от него „Не!“ се удави в гръмкия глас на съдружника му:

– Е, мисля, че този бегач тук ще съумее да удържи на темпото на вашия.

Младата жена се изкикоти жизнерадостно, каза добре, ще видим и потегли.

Оскар, без да обръща внимание на протегнатата в протест ръка на Фърд, яхна френския бегач и изчезна. Фърд застана на вратата и се загледа в двете смаляващи се по пътя към парка, надвесени над кормилата фигури. После бавно се прибра.

* * *

Беше се свечерило, когато се върна Оскар – изпотен, но усмихнат. Широко усмихнат.

– Ей, какво маце! – извика той, като въртеше глава, подсвиркваше, жестикулираше и пухтеше. – Боже, боже, какъв следобед!

– Дай ми велосипеда! – нареди Фърд.

Оскар каза да, разбира се, подаде му го и отиде да се измие.

Фърд огледа колелото. Червеният лак бе покрит с прах, имаше кални пръски и пръст, стърчаха стръкчета трева. Изглеждаше опетнено и... деградирало. А се бе чувствувал като птица върху него.

Оскар излезе мокър и сияещ. Но слисано извика и се втурна напред.

– Стой настрана! – заплаши го с ножа Фърд. Той срязва гумите, седлото, обвивката му – кълцаше където му падне.

– Полудял ли си? – изкрещя Оскар. – Да не си си загубил ума? Фърд, не, недей, Фърд!

Фърд скъса сплиците, огъна ги и ги усуква. Грабна най-тежкия чук и заудря по рамката, докато я обезформи и остана без дъх.

– Ти си не само луд – с горчивина заключи Оскар, – а и дяволски ревнив! Можеш да вървиш по дяволите! – и си тръгна.

Фърд се почувствува уморен и болен. Заключи и бавно се прибра в къщи. Не му се четеше. Изгаси лампата и си легна. Часове лежа буден, заслушан в шумовете на нощта, измъчван от яростните си мисли.

Дни наред след това не си говореха, освен ако не им се наложеше по работа. Останките от френския бегач лежаха зад магазина. Около две седмици никой не искаше да излиза отзад, за да не ги гледа.

Пристигайки една сутрин, Фърд бе поздравен от съдружника си, който удивено започна да клати глава още преди да е проговорил.

– Как го направи, Фърд, как успя? Брей, прекрасно свършена работа..., трябва да ти го призная..., не ми се сърдиш вече нали, Фърд?

Фърд му протегна ръка.

– Разбира се, но за какво говориш?

Оскар го заведе отзад. Там се намиреше червеният бегач – цял целеничък, без следа от дракотина, с блестящ както винаги лак. Фърд се облещи. Наведе се да го разгледа. Неговият велосипед си беше. Всяка промяна, всяко подобрене, които бе направил, бяха налице. Той бавно се изправи.

– Регенерация...

– А? Какво викаш? – попита Оскар и възкликна: – Ей, човек, пребледнял си! Какво си правил, да не си стоял буден цяла нощ? Ела, влез да седнеш. И все пак не мога да разбера как си го направил.

Вътре Фърд седна, облиза си устните и каза:

– Слушай... Оскар...

– Да?

– Оскар, знаеш ли какво е регенерация? Не? Слушай. Някои гущери, хванеш ли ги за опашката, тя се откъсва, а после им пораства

нова. Ако ракът загуби щипката си, регенерира нова. Определени видове червеи, хидри и морски звезди, щом ги разрежеш, от всяка част израства цял индивид. Дъждовниците и жабите могат да регенерират загубени крайници.

– Не се занасяй, Фърд! Все пак това е природа. Много е интересно. Но дай да се върнем към колелото. Как успя така добре да го поправиш?

– Не съм го докосвал. Регенерирало се е. Като жаба. Или рак.

Оскар се замисли. Наведе глава и изгледа под вежди Фърд.

– Добре, Фърд..., но чуй... защо не става така с всички счупени колела?

– Този велосипед не е обикновен. Искам да кажа, че не е истинско колело. – Улавяйки погледа на Оскар, той извика: – Да, *така* е!

Викът промени отношението на Оскар от безразличие към раздразнение. Той стана:

– Да приемем, че всичко това за буболечките и змиорките или за каквото, по дяволите, говориш, е вярно. Но те са живи. Велосипедът не е – и го изгледа победоносно отвисоко.

Фърд размърда десния си крак и се загледа в него.

– Кристалът също не е, но счупеният кристал може да се регенерира при наличие

на подходящи условия. Оскар, иди да провериш дали безопасните са още в бюрото. Моля те, Оскар!

Чуваше го как изтегля чекмеджетата с мърморене, рови в тях и ги затръшва. Върна се.

– Няма ги. Изчезнали са. Както каза тогава онази жена, а пък и ти, все няма безопасни, когато ти трябват. Те изчез... Фърд? Какво...

Фърд дръпна вратата на гардероба и отскочи назад от изсипалата се купчина закачалки.

– А както каза *ти* – отговори мрачно Фърд, – от друга страна, винаги има колкото искаш закачалки. Преди нямаше нито една.

Оскар сви рамене.

– Не разбирам накъде биеш. Всеки би могъл да влезе тук, да вземе безопасните и да остави закачалки. Мога да съм аз..., но не съм. Може и *ти* да си. Не е изключено... – той присви очи. – Не е изключено да ходиш насън. Най-добре иди на лекар. Боже, изглеждаш направо съсипан.

Фърд се върна, седна и хвана главата си с ръце.

– Аз се *чувствам* съсипан. Страх ме е, Оскар! От какво ме е страх ли? – Той дишаше тежко. – Ще ти кажа. Преди ти обясних как живеещите сред природата твари подражават на разни неща. Вейки, листа...

жаби, които приличат на камъни. Добре, да допуснем, че има и... твари..., които живеят сред хората. В градовете. В къщите. И че те умеят да имитират... друг вид неща, каквито се срещат при хората...

– При *хората* ли? За бога!

– Може би те са някаква различна форма на живот. Възможно е да се хранят с въздух. Оскар, знаеш ли какво са безопасните? Те са пашкули, от които след това се излюпват пеперуди. Които изглеждат точно като закачалки. И дори се чувстват като такива, но не са. О, Оскар, не са, в действителност не са... – и се разплака в шепите си.

Оскар го изгледа и поклати глава.

След малко Фърд се поуспокои и заговори през нос:

– Всички тези велосипеди, дето ги намират ченгетата и ги задържат в очакване собствениците им да си ги потърсят, а после ги купуваме на разпродажбата, защото никакъв собственик не се обажда, тъй като изобщо няма такъв. Същото е и с онези, които децата вечно се опитват да ни продадат, като казват, че току-що са ги намерили на улицата, и това е вярно, защото те не са произведени в завод. Просто са пораснали. Те растат. Ти ги смачкваш и ги изхвърляш, а те се регенерират.

Оскар се обърна към някакъв отсъстващ събеседник и поклати глава:

– О, господи! – След това попита Фърд: – Да не би да твърдиш, че един ден има безопасна игла, а на следващия вместо нея се появява закачалка?

– Единия ден има какавида, на следващия – пеперуда. Единия ден има яйце, на другия – пиле – каза Фърд. – Но... тези твари не го правят открито, през деня, когато можеш да ги видиш. Затова пък нощем, Оскар... нощем можеш да ги чуеш! Всички слаби шумове през нощта, Оскар...

– Тогава защо не сме затънали до гуша във велосипеди? Ако от всяка закачалка излиза колело...

Но Фърд бе помислил и за това. Ако всяко зрънце хайвер, обясни той, или всяко яйце на мида достигаше зрелост, то човек щеше да прекосява океана по гърбовете на развъдилите се риби и миди. Но от тях умират толкова много и такова количество се унищожават от хищници, че на природата ѝ се налага да произвежда максимум, за да може минимумът да стигне до зрелост. А въпросът на Оскар беше: кой, тогава, мм, изяжда, мм, закачалките?

Погледът на Фърд мина през стената, сградите, парка, още сгради и достигна хоризонта.

– Опитай се да си представиш следната картина. Аз не говоря за истински безопасни и закачалки. Хрумна ми наименование за другите. Ще ги наричам „фалшиви приятели“. В часовете по френски в гимназията трябваше да внимаваме за френски думи, които изглеждат като английски, но в действителност означават друго. Наричахме ги „Faux amis“. Фалшиви приятели. Лъже-безопасни. Лъже-закачалки. Кой ги изяжда ли? Не съм сигурен... може би лъже-прахосмучачки?

Съдружникът му шумно изпъшка и се плесна по бедрата.

– Фърд, Фърд, за бога! Знаеш ли какво ти е лошото? Говориш за миди, а забравяш каква е ползата от тях. Забравяш, че на света има два вида хора. Махни тия книги за френски и за буболечки. Излез навън, срещни се с хора. Пийни си нещо. Знаеш ли какво? Следващият път, като дойде Норма – така се казва оная мадама с бегача, – като дойде следващия път, ти вземи червения бегач и иди в гората с нея. Няма да имам нищо против. Мисля, че и тя няма да има. Поне не *много*.

Но Фърд отказа.

– Не искам да се докосвам повече до червения бегач. Страхувам се от него.

При тези думи Оскар го дръпна да се изправи, помъкна го въпреки протестите му към задния двор и го насили да яхне френския бегач.

– Това е единственият начин да преодолееш страха си от него!

Фърд подкара, пребледнял и разтреперан. След миг се търкулна на земята и започна да се мята и да пици.

Оскар го издърпа по-далече от колелото.

– Той ме хвърли! – извика Фърд. – Опита се да ме убие! Виж... кръв!

Съдружникът му заяви, че го е обърнала бабунка и това са само страхове. Кръв? Вятър! Потупа го по бузата и настоя Фърд пак да яхне велосипеда, за да надвие собствения си страх.

Но Фърд изпадна в истерия. Закрещя, че всички хора са в опасност..., че човечеството трябва да бъде предупредено. На Оскар му отне доста време да го успокои, да го отведе в къщи и да го сложи в леглото.

* * *

Той, разбира се, не разказа всичко това на Уотни. Просто подметна, че на неговия съдружник му било дошло до гуша от велосипеди.

– Не си струва да сменям надписа – посочи Оскар. – Винаги приемам фактите

такива, каквито са. Ако не мога да променя нещо, просто не му обръщам внимание.

Мистър Уотни заяви, че и неговата философия е точно такава. Той попита как вървят нещата оттогава.

– Ами... не чак толкова зле. Сгодих се... тя се казва Норма. Щура е по велосипедите. Като се вземе всичко предвид, никак не е зле. Вярно е, че има повече работа, но пък мога да я върша както аз си знам, та...

Мистър Уотни кимна. Огледа се из магазина.

– Аа, виждам, че още произвеждат дамски колела без рамка! Макар че сега толкова жени носят панталони, та се чудя дали ги е еня.

– Е, не знам. На мен така ми харесва. Винаги съм мислил за велосипедите като за хора. Искам да кажа, че от всички машини по света само те се делят на мъжки и женски.

Мистър Уотни се захили, каза, че е *точно така*, как не се бил сетил. След това Оскар попита дали има някакъв конкретен повод за посещенията му..., макар че винаги бил добре дошъл.

– Ами, исках да поогледам с какво разполагате. Наближава рожденият ден на сина ми...

Оскар важно кимна.

– Имам нещо, което няма да намерите никъде другаде. Специалитет на фирмата. Съчетава предимствата на френския бегач и американското стандартно колело, но е произведен тук, и то в три варианта – детски, юношески и за възрастни. Красив е, нали?

Мистър Уотни отбеляза, че май точно това търси.

– Между другото – попита той, – какво стана с оня френски бегач, червения, който обикновено стоеше тук?

Оскар трепна. После придоби угоднически невинен вид, приведе се напред и смушка с лакът клиента си.

– А, *оня* ли? Стария Франки? Точно него използвах за разплод.

Те се посмяха здравата и след като си разказаха още някоя и друга история, извършиха продажбата, а после изпиха по няколко бири и пак се посмяха. И си казаха, какъв срам за бедния Фърд, горкия стар Фърд, да го намерят в собствения му гардероб, удушен със стегнато увита около врата закачалка.

¹ Същата дума означава и имитиране. – Б. р.

Аз и сянката ми

Научно-фантастичен разказ

Лари Айзънбърг

ЕДИН ден обядвахме с Дъкуърт в клуба на факултета, когато накуцвайки влезе доктор Доминик Фолио с мрачен израз върху красивото си неаполитанско лице. Той с мъка се приближи до шведската маса и без особен интерес посочи няколко ястия.

– Дом е голям учен – каза Дъкуърт, като се наведе към мен. – Освен това е един от най-изявените депресивни маниаци в университета. Когато е в маниакална фаза, може да реши и най-сложните проблеми. Но когато изпадне в депресия, се държи така, сякаш да спечели Нобеловата награда би означавало катастрофа.

– Струва ми се, че идва към нас – подхвърлих тихо.

Така беше.

– Ще изтърпите ли, джентълмени, присъствието на един застарял неудачник? – попита Доминик, като постави таблата си на празното място на нашата маса и внимателно се отпусна върху стола. Когато седалището му докосна дървото, той потръпна.

– Усмихни се, Дом – рече Дъкуърт. – Светът още няма да загине.

– Не бих се обзаложил, че е точно така – отвърна Доминик. – Хемороидите ми си играят на гоненица с рецепторите за болка, така че дори ядрената зима не ми се вижда страшна. А ако прибавим и две години неуспешни експерименти, ще разберете, защо гледам усмихнатите лица със силна омраза.

Веднага изличих усмивката от лицето си и се опитах да си придам мрачен израз.

Дъкуърт въобще не направи опит да прикрие захилването и продължи с апетит да яде телешкото задушено, въпреки че готвачът не се бе справил много добре със задачата си.

– Само да можем да разбера защо не стигам доникъде – продължи Доминик. – Ембрионните клетки изглеждат съвсем наред. И усилвателят работи отлично. Може би се дължи на стъклото в електродите?

– Разправят най-различни неща за електродите – подметнах аз.

– Абе, да върви всичко по дяволите! – възкликна Доминик. – И без това всичко е магия. Понякога си мисля, че е трябвало да стана шаман в някой забутан кът на джунглите.

По-късно Дъкуърт ми обясни подробно какви са експериментите на Доминик.

– Той изследва селективността на провеждащите канали в ембрионалните клетки с идеята след това да прибави антибиотици в културите, за да види какво ще стане с проводимостта на клетките. Ако открие онова, което търси, има вероятност да намерим отговор на въпроса как антибиотиците действат на клетъчно равнище.

– Труд, достоен за Нобелова награда?

– Твърде възможно – отвърна Дъкуърт.

Тъй като той беше лауреат на наградата, предположих, че знае какво говори.

– Известно ли ти е защо не успява?

– Имам някои подозрения – рече Дъкуърт.

– Доминик притежава необходимата интуиция и ум. Но понякога затъва в тълкуването на определени данни и губи поглед върху общия проблем.

– Не вижда гората от дърветата? – подхвърлих аз.

– Досаден шаблон, но в този случай е точен – потвърди той.

Известно време мислих над проблема. После взех решение.

– Струва ми се, че виждам известен изход за Доминик – казах аз.

Нашият нов ректор на университета, който наследи пенсионирания насила диктатор Хинкъл, също е лауреат на Нобелова награда и се казва Ишмаил Уедъруокс. Закръглен нисък човечец с бакенбарди до брадичката, той с усърдие се навираше навсякъде.

Отказваше да издига хора от факултетите и се зае да вербува Нобелови лауреати от цял свят, като твърдеше, че е по-добре да има една птичка сега, отколкото две в бъдеще. Макар че ректорът Уедъруокс изглежда страдаше от злокачествен егоцентризъм, който според Дъкуърт трябваше да се подложи на операция, той извърши нещо, подкрепено от пълното ми одобрение.

Университетът „Мериуедър“ дължеше новата си лаборатория по изкуствен интелект на Ишмаил Уедъруокс. Като ръководител на лабораторията по електроника и микрокомпютри участвах при проектирането на електронните системи, необходими за новата лаборатория. Но едно от подразделенията ѝ – Центърът по симулация – привлече особено вниманието ми.

Доктор Емил Венър, директор на центъра, ми изнесе цяла минилекция за същността на неговото подразделение.

– Всичко се извлича от психоаналитичните модели, които създадох. Враговете ми ме наричат неофройдист и признавам, че са прави. Като използваме създадени от мен въпросници, ние изготвяме пълен реактивен профил на който и да е мъж или жена. Някои на шега наричат това профил на личността. Елате насам и ще ви покажа, какво точно имам предвид. – Доктор Венър постави един диск в някакво устройство и след това завъртя няколко ръчки на едно контролно табло. – Сега ще включа триизмерен прожекционен апарат. Само гледайте натам.

Внезапно възникна добре обзаведен апартамент. Висок мъж с дълбоки бръчки по бузите говореше със стройна привлекателна жена. Тя седеше на табуретка и вчесваше косата си. Имаше почти класически черти, макар бледата ѝ кожа да издаваше, че малко се е излагала на слънчева светлина.

Мъжът се разхождаше напред-назад с някакво потискано силно чувство.

– Значи си готова да го направиш? – попита той с пресипнал глас.

Жената кимна, без да отговори, и продължи да вчесва косата си.

– Искам това дете – продължи упорито мъжът.

Жената престана да се реши и го изгледа уморено.

– Ами тогава си го роди – отвърна тя с твърд като стомана глас.

– По дяволите! – възкликна внезапно доктор Венър. – Преди не казваше подобно нещо. – Той натисна едно копче и сцената се стопи.

– Какво гледахме? – попитах аз.

– Образите на двама души, които съществуват действително. Мъжът е мой пациент. Жената не съм виждал никога. Тя е приятелка на пациента ми и, както сте разбрали, е в начален стадий на нежелана бременност. Изградих реактивния ѝ модел по онова, което той ми разказа за нея.

– В такъв случай нейният модел е съвсем случаен? – попитах аз.

– Напълно – отвърна доктор Венър. – Но аз се интересувам как я вижда моят пациент, а не каква е действителната жена. Научихме се да вкарваме в паметта на компютъра всяка подробност от реактивния профил или модела на личността на всеки пациент, включително всичките му физически качества.

– Дори и истинските им гласове?

– Това е от голямо значение.

– После?

– След това поставяме двамата в провокационна ситуация. В този случай поспециално се води спор дали жената да направи аборт или не.

– Но – вметнах аз – като се изхожда от вашето схващане, това дете никога няма да се роди. Ами ако представата на пациента ви за жената е погрешна?

– Детето се роди и сега е на две години – обясни Венър сухо. – Явно мнението на моя пациент за тая жена не отговаря на действителността. Трябва да определя защо е така. Дали се дължи на пациента или на моя модел? Възнамерявам да изменя профила на жената, за да установя дали тогава действията ѝ ще съвпадат с действителността.

– Завършили ли сте успешно нещо подобно? – осведомих се аз.

– Няколко пъти – отговори доктор Венър. – Бавно, но сигурно стигаме до топографски модел на човешката нервна система, който е просто невероятно точен. Дори понякога нашите предсказания за поведението съвпадат напълно с действителността.

– Какъв механизъм прожектира образите?

– Компютърно управлявана система, която дава триизмерно холографско изображение. Освен това нашите хора имат и чувство за

пространство. Могат да се докосват и да се „усещат“ при допир. Всичко е част от компютъризирания модел.

– Простете ми за невежеството – извиних се аз – но на мен тези изображения ми се сториха истински. И ми мина ужасната мисъл, че е възможно ние да сме също такива холографски изображения, наблюдавани от някое друго измерение.

– Глупости! – възмути се доктор Венър. – Четете прекалено много фантастика.

Чувствах се доста потиснат от обясненията на доктор Венър, но това не ми попречи да разбера как бих могъл да използвам неговата апаратура, за да разреши безизходицата, в която бе изпаднал Доминик Фолио. Щяха да са необходими две съгласия: първо, на доктор Венър и, вероятно много по-трудно, на самия Дом Фолио.

Когато изложих предложението си на Венър, той веднага се заинтригува.

– Ще включи цялото схващане за научното творчество – рече той с ентузиазъм. – Възхитен съм, че ще експериментирам с такъв виден гост като доктор Фолио. Мислите ли, че има възможност да се съгласи?

– Не зная – отвърнах аз. – Но петдесет процента от битката е спечелена. Нека видим как ще реагира на идеята доктор Фолио.

Реших да постъпя по заобиколен начин. Дъкуърт се съгласи да ми помогне.

– Дом – обърнах се към доктора един ден, когато отново седна да обядва на нашата маса, – какво мислите за Центъра по симулация на доктор Венър?

– Психоаналитичната бълвоч ли? – Нямам високо мнение. Бих я класирал на едно стъпало над нумерологията.

– Не зная – обади се Дъкуърт. – Някои хора изглежда мислят, че има висока научна стойност.

– А ти? – попита го Дом.

– Не съм точно на същото мнение – отвърна Дъкуърт. – Но не я сравнявам с нумерологията. Прилича ми по-скоро на черна магия.

– Не мога да повярвам на ушите си! – викнах аз. – Никой от вас не е ходил в Центъра по симулация. И въпреки това говорите, сякаш знаете какво става там. Аз посетих центъра и говорих надълго и нашироко с Венър. Видях как действат системите за симулиране и прожектиране. Струва ми се, че в тях има достатъчно научна стойност.

– Много важно – подметна Дъкуърт.

– Честно казано – добави Фолио, – не зная почти нищо за този център. Но не мога да твърдя, че ме интересува.

Почувствах се ужасно от тази стена, възправила се пред намеренията ми.

– Много добре – рекох гневно аз. – Смейте се. Ще си взема таблата и ще ида другаде да се нахраня.

– Почакайте – спря ме Дом. – Не се обиждайте. – Просто сме скептични спрямо всичко, което не е чиста наука.

– Ако искате да знаете – продължих аз, – имам една идея, която може да ви помогне.

– На мен ли? Как?

– Мислили ли сте някога, колко ценно ще бъде да се видите отстрани как работите? Да огледате методите си на действие? Да можете обективно да прецените начина си на мислене, постановките на вашите експерименти?

– Това може да се направи и със снимачна камера – рече Дом.

– Снимачна камера – подхвърлих подигравателно аз. – Системата за симулация ще снее от вас модел с личните ви качества и ще го постави в лаборатория точно като вашата. Ще се променят по малко някои от личностните ви характеристики и ще се установи дали така се помага на експериментите или им се пречи. В това има милион възможности. Защо не пристъпите към този проблем научно, без предубеждения? Защо не отидете при Венър

и не му позволите да направи модел на личността ви? Той е много запален от тази идея.

– Май ще трябва да го направиш – подкрепи ме Дъкуърт, – защото в противен случай той много ще се обиди.

– Не зная – отвърна Дом. – Не мога да приема подобна идея.

– Направи го – настоя тихо Дъкуърт. – Заради нас.

Когато накрая Дом кимна в знак на съгласие, макар и не много убедено, Дъкуърт ми смигна иззад гърба му.

Макар и с нежелание, Дом Фолио съвестно попълни въпросника на Венър. Забелязах как при вписване на отговорите се подсмивва и очите му святкат. Но отношението му се промени коренно, когато за първи път се видя да работи в лабораторията. Мога да се закълна, че макар да беше убеден атеист, той се прекръсти, когато неговият двойник се появи и се зае с епруветките.

– Не вярвам в това – каза той. – Там в изображението на осцилоскопа се появяват високи върхове.

– Естествено – обясни му доктор Венър. – Нашият програмист е включил всички аспекти на вашия експеримент, така както сте го описали.

Фолио всеки ден ходеше в лабораторията по симулация и наблюдаваше напредъка на своята „сянка“, както наричаше модела. След това двамата с доктор Венър обсъждаха как да се измени моделът на неговата личност, за да получат промени в желаната насока.

– Е – подхвърли Дъкуърт един ден, когато Дом отново седна на нашата маса. – Как напредваш?

– Не е зле – отвърна Дом. – Струва ми се, че започвам да виждам какво е кучало в моя начин на действие.

– Желаете ли да разговаряте за това? – попитах аз.

– Още не – каза Дом. – Ще спомена само, че започвам да виждам светлина в края на тунела.

Но след една седмица Доминик Фолио беше потънал в дълбока депресия.

– Какво е станало? – осведомих се аз, колкото е възможно по-внимателно.

Той понечи да ми отговори, задави се, размаха ръце и се отдалечи. В този миг влезе Дъкуърт и се загледа след него. Цъкна с език, за да изрази съчувствието си.

– Знаеш ли какво е станало? – попитах аз.

– Зная. Вината е твоя. Все се бъркаш, където не ти е работа. А този път се намеси съвсем не на място.

– За бога! – извиках аз. – Какво е станало?

– Сянката на Дом е решила проблема, с който той се е занимавал толкова години – обясни Дъкуърт и въздъхна. – Докато той обмислял какво не е направил, моделът му свършил цялата работа.

Аз заподскачах на място.

– Не означава ли това, че Дом може да се надява на Нобелова награда? Всъщност сянката му е само версия на неговата личност.

– Ти така казваш. Но Дом мисли различно. Виж го само!

Доминик се връщаше към нас, като накуцваше болезнено.

– Искам да ви се извиня за нелюбезното поведение – рече той. – Прекалено потиснат съм, за да разговарям с вас. Можете ли да си представите колко неловко е това положение? Създаден от компютър модел, холографско изображение, решава проблем, който един идиот от плът и кръв, тоест аз самият, не успях да реша в продължение на десет години! Помислете само, аз съм се наричал учен!

– Гледаш на всичко от погрешен ъгъл – увери го Дъкуърт.

Но въпреки всичките му доводи Доминик Фолио оставаше непримирим. Той отказа да опише резултатите, постигнати от сянката му, и се закле, че ако продължаваме да го убеждаваме, никога вече няма да говори с нас.

Въпреки това два месеца по-късно доктор Венър публикува подробности за експеримента в блестящ труд, в който беше включено и пълно описание на работата на Доминик Фолио, сътворено от сянката му.

Хората, присъждащи Нобелови награди, сигурно доста са се повеселили с обърканото положение. На следващата година трудът в труда (както го нарече пресата) спечели на доктор Доминик Фолио Нобелова награда за медицина. Дом отказа да отиде в Стокхолм и дори да напише реч за приемане на наградата. На церемонията бе прочетена речта, написана от сянката му.

Отначало Дом не искаше да осребри чека със значителната сума на наградата. Но накрая Дъкуърт го убеди да подари половината от нея на Центъра по симулация и другата половина на университета.

А пък аз си обещах за последен път да не се набърквам в чужди работи.

Малката магьосница от улица „Бряст“

Фантастичен разказ

Милдред Клиngerман

НИНА здравата шокира квартала ни. Вярно е, че бяхме предупредени, но през първите ден-два никой не предполагаше, че това прекрасно дете е самият дявол. За пръв път видях Нина в края на пролетта. Бях на гости у госпожа Притчет, моята съседка. Сама се натопих, като й казах, че изглежда никога не ще се справя с домакинската си работа. Тя настоя веднага да ми покаже как точно организира деня си. Аз пък никога не съм устоявала на виртуозни демонстрации. Всяка година от местния панаир купувам малки кухненски джунджурии, с които на пръв поглед изглежда, че се борави много лесно. Но щом попаднат в моите ръце, те се превръщат в Ужасни мистерии.

В продължение на два часа наблюдавах как госпожа Притчет постига успоредност и симетрия, опъва набръчкани повърхности и във всяка стая заличава уликите, свидетелстващи, че господин Притчет или каквото и да било друго живо същество е преминало оттам. Горкият господин Притчет, мислех си аз. Дневната на госпожа Притчет се ползваше със славата на „живия упрек“

към всички нас от улица „Бряст“. Нито на господин Притчет, нито на пеленачето Притчет бе позволено да смущават гладкия ход на деня й. Всички дни на госпожа Притчет щракаха и бръмчаха, изработвайки малки квадратни кутийки с етикетчета „чистене“, „печене“, „бебе“, „пазаруване“. Видях я в детската стая да се навежда над бебешката количка и да подпъхва с един сантиметър дясната страна на одеялцето. Така фльонгата на украсяващата го синя панделка застана точно в центъра под брадичката на невръстния господин Притчет.

Самият той остана неподвижен, с изключение на слабото потрепване на клепачите му. След седеммесечно безоблачно изрядно съществуване, бебето Притчет бе придобило типичното изражение и поведение на върховен съдия. Госпожа Притчет го избута до слънчевата веранда и го остави безпристрастно да съзерцава един свят, който можеше да има, но можеше и да няма смисъл.

Спомних си как моите собствени деца на тази възраст надаваха вой да им се обърне

внимание. Освен това, помислих си, че те никога не са приличали на претъпкани наденички. Някъде зад мен в дневната госпожа Притчет повдигаше обемистите възглавници на канапето и внимателно изследваше фугата между матрака и подръчниците. Каза ми, че веднъж преди две години намерила скрита там семка от портокал. Проклето доказателство, осъзнах аз, че по време на нейните кратки отсъствия главният недостатък на господин Притчет се проявяваше понякога. Това ми хареса. Тя подчерта, че господин Притчет можел да си яде портокали в дневната, стига да не запълвал пепелниците с обелки. Като че ли би могъл. Госпожа Притчет му беше забранила да пуши и бе прибрала пепелниците. Бедният господин Притчет.

Множество виртуозни демонстрации, особено когато бяха придружени от кратки лекции в малък мащаб, чието предназначение беше да ми втълпят „домакинската доктрина Притчет“, ми се виждаха точно толкова чужди, колкото и друидските обреди и ми бе точно толкова невъзможно да ги приложат на практика. Канех се да си тръгвам, когато на вратата се позвъни.

Пред нас стояха две фигури. Едната бе на слабичко момиченце с очила, около

дванайсетгодишно. Косата му безредно се подаваше изпод небрежно прихванатите панделки, падайки над високото чело. То здраво стискаше в ръка кожена каишка, привързана към четиригодишна красавица – една дунда с трапчинки в синя престилчица. Усмивката на дундата бе очарователна. Ето, казах си, това се казва съвършенство. Човек просто пропускаше факта, че кльощавите й лакти бяха бинтовани (същото се отнасяше и за коленете) и че върху закръглената й бузка се мъдреше като следа от плесница синина с жълто-зелен оттенък.

Голямото момиче издуха един досаден кичур коса и праметна още веднъж каишката около ръката си.

– Това – каза то, сочейки видението – е Нина. Току-що се нанесохме в оная, новата къща отсреща и минавам по всички съседни, за да ги предупредя; справедливостта го изисква. Особено тези, които имат деца.

Тя се взря любопитно в дневната покрай стъписаната госпожа Притчет.

– Може ли да вляза? Няма нищо страшно, наистина. Това е нова каишка, сами виждате, и каквото и да се случи, Нина си остава вързана за мене. Винаги е било така. Не е ли голям късмет? Но, разбира се – допълни тя, – аз не мога да бъда постоянно с нея. Съществуват неща като училище и т. н...

Точно това бих искала да ви обясня, ако ми позволите. Благодаря ви, с удоволствие ще влезем...

Госпожа Притчет и аз отстъпихме пред тази определена атака. Седнах обратно. Утрото обещавахе да бъде забавно.

– Каква чиста стая! – възкликна детето. – Цялата къща ли изглежда така? Сигурно страдате от някаква мания или нещо подобно. Зная всичко за животинското подсъзнание, нали разбирате? Брат ми, нейният баща – тя рязко дръпна каишката, посочвайки Нина, – е професор в университета. Впрочем, името ми е Гарнет Байард.

Момиченцето подаде една доста мръсна малка ръчица първо на госпожа Притчет, после на мен. Ръкостискането беше бързо и леко, както го правят французите. После тя спокойно се настани в най-хубавия стол заедно със сияещата Нина, която се облегна на щръкналите ѝ колене.

– Виджте какво – наведе се тя поверително към нас, – Нина е винаги готова да прояви агресивността си, без да държи сметка за болезнените последствия. За самата нея, имам предвид. Ето, виджте превръзките ѝ. Естествено, нея не я е грижа колко болезнени ще са последствията, на които става жертва. Те – имам предвид родителите

ѝ и психиатърът ѝ – вярват, че това е само една фаза и че от тях зависи да я отрупват с неодошевени предмети, за да дадат простор на агресивността ѝ. Лично аз съм малко отегчена от тази фаза. Живея заедно с брат си и съпругата му откакто се роди Нина и честно да ви кажа, тя винаги си е била такава. В никакъв случай не искам да прозвучи реакционно, но докато психиатрията не стане по-научна – Гарнет повдигна вежди и сви рамене, – човек би могъл да се обърне и към магията. Всъщност, намирам изучаването на магьосничеството за очарователно. Брат ми има една много хубава колекция от стари книги по въпроса...

Госпожа Притчет, която отваряше и затваряше уста без да издаде нито звук, най-после успя да проговори.

– Не разбирам какво е това, за което дойдохте... да ни предупредите?

Гарнет я погледна учудено.

– Но, как така, дойдох да ви предупредя за Нина. Тя хапе. Рита. Боцка бебета. Прицелва се с колелцето си в задните части на изискани стари дами и никога не пропуска целта.

Госпожа Притчет пръскаше слюнки.

– Вие... вие искате да кажете, че тя напада хора без никакъв повод? Какво мислят за

това родителите ѝ. Те изобщо ли нямат никакъв контрол над нея?

– Те разполагат с мен – каза Гарнет – и каишката. А що се отнася до това какво мислят, знае ли човек? За когото и да било, имам предвид Памела, майката на Нина, в момента лежи и чете Пруст. Човек би предположил, че четенето на Пруст ще я накара да се шура наоколо в плен на полузабравени, донякъде неприятни стари спомени. Но всъщност, то я приспива. Тя е доста уморена от преместването, а гледката на всички онези неразопаковани кутии просто я тласка към Пруст. Така си ѝ минава денят.

Видях, че госпожа Притчет бе стигнала до точката кършене на пръсти.

– Но какво очаквате от нас, съседите, да направим за нея?

За момент Гарнет я изучи с поглед, след това заговори успокоително:

– За Нина? Нищо, освен да държите вратата си затворена и заключена с резе. А когато се разхождате навън – поглеждайте честичко назад. Тя е невероятно безшумна, когато се приближава към жертвата си.

Почти беше време за обяд. Трябваше да тичам, нещо, което мразех да правя. Излязох, скътвайки приятния спомен за лицето на госпожа Притчет, заслушана в Гарнет, вцепенена от ужас. Стори ми се, че

очите на госпожа Притчет гледаха така, сякаш изведнъж се бяха натъкнали на някаква далечна, неясна заплаха. Реших, че тази пролет е по-хубава от обикновено. Разбира се, нашият квартал не беше чак толкова скучен преди появата на Нина и Гарнет, но пък и нямаше толкова много поводи за справедливо негодувание. Вярно е, че ние жените винаги настръхвахме при споменаването на семейство Притчет. Някои от нас си развързваха езиците, други се подсмиваха, но всички единодушно в хор мърморехме: „Бедният господин Притчет...“ Живеейки врата до врата с Притчетови, видях доста неща, че и нещо повече. Като например това как всяка сутрин госпожа Притчет помита предната алея веднага щом господин Притчет напусне къщата, сякаш иска да заличи нерешителните му стъпки. Чувах нейните назидателни, неизменни, дълги наставления; но затова пък нито веднъж не чух господин Притчет да ѝ отговори.

Няколко пъти на гости чух непристойни предположения за това какво се е случило с господин Притчет. Бяха бездетни в продължение на шест или седем години, а когато госпожа Притчет започна да се появява в спретнати тъмни рокли за бременни, някои от брачните двойки с по-

силно чувство за хумор твърдяха, че тя е на път да роди един Нов Човек – същество, подобно на робот, почти висококвалифициран специалист, но без гласни струни.

Струва ми се всички бяхме разочаровани от факта, че бебето не успя за наруши непоклонимо установения и ред. Някои от жените запредричаха: „О, почакайте само да проходи и за започне да яде само.“ Колкото до мен – не хранех такива надежди. Бях сигурна, че госпожа Притчет бе нещо повече от достоен противник за своя син. Бях наблюдавала бавните метаморфози на господин Притчет. Той не винаги е бил предмет на полупрезрително съжаление от страна на съседите си. Преди години си бяхме разменяли книги, а от време на време и по няколко думи на смрачаване, когато той, застанал на своята чиста морава, се взираше замислено в нашия малък двор, осяян с играчки, боричкащи се деца, котки и кучета. Тогава разговаряше за бира, гълъби и аматорска маслена живопис. Той обичаше и трите неща. Но госпожа Притчет ги обяви за „мръсни“. Понякога умееше да говори неочаквано; например вечерта, в която се оплаквах за отчаяните си опити да сваля точните размери на прозорците, за да поставя нови завеси. Казах му, че съм се

опитала да го сторя на четири пъти, но всеки път сантиметрите излизат вбесяващо различни.

– Да – усмихна ми се той топло, – има нещо странно в тези рулетки. Сигурен съм, че ни мразят и понякога не устояват на изкушението да ни направят на глупаци – задето сме толкова наивни да си мислим, че сме в състояние да укротим или оградим дори и малък къс пространство.

Влязох въщи и погледнах рулетката с нови очи. Думите на господин Притчет само подсилиха собственото ми убеждение, че светът е ужасяващо и прекрасно място и в него всичко може да се случи. А най-доброто, което можех да направя, бе да бъде достатъчно податлива, за да му се радвам.

В мен се настани безсърдечното желание първото нападение на Нина да бъде над госпожа Притчет, но за нещастие, началният щурм бе насочен към моите собствени деца. Докато ги превързвах и успокоявах, между хлипанията, изплува цялата история. Нина ги беше повалила с колелцето си, докато те, нищо неподозиращи, клечейки, си играели на топчета. Но доколкото успях да схвана, най-жестоко бе наранена гордостта им. Беше немислимо едно четиригодишно момиче да посмее да се нахвърли върху момчета на осем и на десет години. Според Джордж тя

никога вече нямало да ги спипа по този начин. Хленченето престана, щом започнаха да си показват един на друг как ще и видят сметката. Тук трябваше да се намеся, за да ги разтърва преди да са забравили, че това е само закана и за да им покажа колко голямо ще е презрението ми, ако някога се унижат да се бият с четиригодишно момиче.

– Но какво да правим? – оплакваха се те. – Искаш просто да си лежим и да я оставим да препуска върху ни с оная стара бричка? Искаш да ни направи на парчета ли?

Спомних си думите на Гарнет – постоянно се оглеждайте зад себе си.

– Ако я видите да идва, махайте се от пътя ѝ. Бягайте!

Не получих нищо друго освен разгневени погледи заради този съвет, но след две седмици той стана обичаен начин за действие на всички деца от квартала и на повечето от възрастните. Възрастните, които не използваша тактиката на бягството, скоро се научиха да го правят. Нина захапа пощенския раздавач за палеца, увисвайки на него като териер. Блъсна с глава в корема дебелия господин Симпсън. Два пъти. Разпръскваше всяка купчина деца, изпречваща се на пътя ѝ, бясно въртейки педали към центъра ѝ. Свикнах със звука на ужасени пронизителни писъци и на

топуркащи крака. Това значеше, че Нина се е появила на улицата. И при всички тези емоции и кръв Нина неизменно се усмихваше с очарователната си усмивка. Ние, майките, започнахме да копнеем за лятото, когато не се ходи на училище и Гарнет щеше да поеме цялата отговорност.

Всички бяхме на мнение, че Нина получаваше точно толкова рани, колкото и жертвите ѝ. Дори повече. Рядко я виждах без бинтове. Тя не говореше много, дори в компанията на Гарнет, а и без друго никой не се спираше да разговаря с нея. Чудехме се дали да посетим родителите ѝ, тъй като онези, които първи го сториха, бяха сащисани от начина, по който са ги посрещнали Беярдрави. Чух, че майката на Нина била апатична жена, живееща сред купища книги и прах и само при споменаване за провиненията на Нина или настръхвала, или се смеела от сърце. Смехът на професор Беярд по адрес на дъщеря му, бил доста неискрен, а на пищялите му били забелязани няколко синини. Една от причините посетителите да се почувстват неудобно била, че у дома си професорът се разхождал само по къси гащи и някои от по-възрастните дами не останали очаровани от гледката на хлътналите му неокосмени гърди. А разговорът, казват, бил нещо нечувано.

Речта му била ерудирана, но и изпъстрена с цветисти англо-саксонски думи. Мислех си, че Беярдови трябва да са доста забавни, но точно тогава бях страшно заета и не можех да ги посетя.

Затова пък Гарнет ме посещаваше често, за да ме държи в течение за Беярдови, макар в повечето случаи, за мое удоволствие, разговорът с нея се разпростираше много по-надалече. Нина никога не представляваше заплаха, когато Гарнет я водеше със себе си. Тя се занимаваше с играчките на момчетата, които не бяха за възрастта ѝ, и с книжките с картинки – самата тя съвършена картинка. Гарнет казваше, че понякога дори и на булдозерите им свършвало горивото.

Разговорът с Гарнет имаше същото въздействие върху мен, както някога с господин Притчет. Осъзнах факта, че тя всъщност е гений и един ден можеше да стресне света със своята оригиналност и пламенност. Само дванайсетгодишна, тя ме изумяваше; и го правеше с удоволствие. Нейният светкавично действащ ум схващаше, отделяше, отричаше; тя си кълчеше езика с нови думи, които току що бе научила; развиваше най-новите си мисли, като ги придружаваше с куп обстоятелства. Харесвах я, защото се интересувах почти от всичко: от хора, котки, сладкиши, звезди

или от начина, по който се лъска под. В такива моменти разбирах, че Гарнет е роден поет, макар по едно време да ми се струваше, че е Провидение или по-скоро истинска вещица.

Всичко започна в деня, в който Гарнет влетя при мен и заяви, че най-последно е открила в изследванията си върху магьосничеството възможен лек за Нина.

– Убедена съм – каза тя, – че Нина, както се казва по старому, е обладана от дявола. Защо пък не? Не е ли точно това, което психиатърът се опитва да изкара вън от нея с тия негови куклички и цял набор играчки? Той ѝ ги дава, за да може тя да си построи един мъничък свят и да му реагира адекватно, докато той наблюдава. Е, добре, тя реагира. Руши, чупи. Но защо? Той може би е дошъл тук и наблюдава всичко това, защото само толкова е научил. Знаете ли на колко възлиза само сметката ни за бинтове? Тя ще се самоунищожи, ако ние не предприемем нещо, и то спешно.

Гарнет развълнувано отметна косата си.

– Ами да – съгласих се аз, – навярно някой ден ще започне да напада хората и в автомобилите им.

– Трябва да се връщам. Оставих на Памела нейното нескончаемо превързване. О, не, днес Нина не е нападала никого. Все

още. Миналата седмица Пам и аз решихме, че Нина обожава да бъде превързвана... тъкмо беше пресрещнала един мъж на колело и после очевидно почувства, че заслужава една особено голяма превръзка, въпреки че имаше нужда само от парче лейкопласт. Какъв вой нададе! Та експериментираме – бинтоваме я като мумия по няколко пъти на ден. Нямам много вяра в това, а и Нина продължава да протестира, че изобщо нямало „червено“. Да ти се намира бутилка кетчуп? При нас не се задържа. Памела смята, че хора, които ядат кетчуп трябва да бъдат изхвърляни в мрака навън; но аз го обичам...

Намерих едно шише кетчуп и смирено ѝ го подадох.

– Надявам се, че сте на път да разрешите проблема ѝ – казах аз. – Тази идея с превръзките ми изглежда добра. Може би тя се наранява най-вече, за да се посуети майка ѝ повечко край нея.

Гарнет нетърпеливо поклати глава.

– Твърде елементарно обяснение. Освен това и тъпо. Между другото имам нужда от няколко... ъ-ъ... билки. За заклинанието, нали разбирате, прогонването на духовете. От два дни събирам необходимия материал – цял куп боклуци. Да имате розмарин? Добре. Ще си взема няколко от онези макови семена.

Не съм казала на Пам за предстоящата магия. Знам, че на брат ми хич няма да му пука. Ще се захили. Но Пам може да бъде и доста примитивна майка, щом се отнася до Нина. Имам изненада за тях. Довечера отиват на забава на факултета, така че още щом ги изпратя, се заемам с подготовката на сцената и пристъпвам към действие.

Разтревожих се.

– Гарнет! Нали си сигурна, че няма да я нараниш? Никак не бих искала да натъпчеш Нина с разни съмнителни каши и отвари.

– Разбира се, че няма. Просто ще я поставя да седне в центъра на един тебеширен кръг и след това ще си правя моята абракадабра. Всъщност, аз обединявам три различни заклинания в едно – вземам само най-доброто.

Обърна се да си тръгва, после се поколеба.

– Вижте, нали нямате намерение да бъдете в близост до нашата къща тази вечер? Опасявам се, че дяволът на Нина може да си потърси друг стопанин. В книгата не се споменава нищо за това. Защо за по-сигурно не задържите семейството си вкъщи довечера между седем и седем и половина?

Обещах и Гарнет си тръгна.

С приближаването на часа на магията през онази вечер започнах малко да нервнича.

Мисля, че едва ли не очаквах да чуя тътен от голяма експлозия, последван от гъбовиден облак.

Беше малко след осем, когато забелязах първото свидетелство, че дяволът на Нина си е намерил нов стопанин, въпреки че нито Гарнет, нито аз ще можем някога да твърдим това със сигурност.

Гарнет ми телефонира веднага след приключването на „церемонията“.

– Разбира се, че подейства. Нина си седеше най-спокойничко и с ангелска усмивка се опитваше да си премаже пръстите с гумен чук. Аз се мятах безумно наоколо, кадах тамян, размахвах ръце и пеех монотонно, хвърлях малки вързопчета с билки във всички посоки, когато изведнъж транспарантите на големия панорамен прозорец се свлякоха с ужасен трясък. Нина започна да крещи като луда. Цялата се разтрепери, но всички лампи продължаваха да светят; оставаха ми само няколко подробности и се заех с тях, Нина не преставаше да пици пронизително и да тропа с крака по пода – едно типично дяволско ритмично трам-та-там. Точно когато завърших заклинанието, на вратата се позвъни. Щом отворих, вътре влетя господин Притчет и грабна Нина на ръце преди да успея да си отворя устата. Той закричи

напред-назад, заслушан в писъците и умиращ от страх да не би тя да се нарани.

– Няма начин да не ме е видял през прозореца и сигурно си е помислил, че съм се паникьосала или нещо подобно. Но чуй... работата е там, че Нина моментално спря да плаче и почна да се гуши в него, вместо да го ритне... а господин Притчет дишаше тежко и беше доста преbledнял, така че му предложих една глътка от джина на Пам и той я изпи! И не само това: когато преди малко си тръгна мърмореше нещо за бира и гълъби и за правото на всеки човек да се изяви. Е, какво ще кажеш сега?

Когато разговорът приключи, си помислих: „Бедният господин Притчет, само една глътка джин е била достатъчна да извади на бял свят всички негови потискани досега малки увлечения.“ Изпитах нужда да избягам от уютното спокойствие на дневната и излязох да погледам звездите. След малко съвсем ясно чух господин Притчет да си тананика една безгрижна пиянска песничка и с изненада го видях да стои на кухненския праг, запокитвайки празни бирени кутии в мрака навън. Зад него мярнах госпожа Притчет с притиснати до гърдите ръце, безмълвно зяпнала с уста.

Вярно е, че напоследък не може да се каже, че на улица „Бряст“ е скучно. Но пък и

няма много поводи за справедливо негодувание. Някои от нас си чешат езиците с този пакостник – синът на Притчет, а някои се подсмивват. Както чувам, има и хора дето протестираат срещу гълъбите на господин Притчет, че били мръсна напаст, но аз обичам да ги гледам как размахват крила към небето.

Вчера, когато наминах да видя за малко бедният господин Притчет, заварих пепелниците в дневната пълни със семки от портокали. Имаше и една празна бирена кутия на пода, наполовина скрита от диплите на креслото. А и погледът на госпожа Притчет имаше нов израз, като че ли съзерцаваше някаква лелеяна, вълнуваща гледка и откриваше че тя много ѝ харесва.

– Господин Притчет – заяви тя с гордост, – току що получи важно повишение в службата.

Това никак не ме учудва, той е толкова енергичен мъж!

Беярдрави (простете, че го казвам) се преместиха. Идеята с превръзките трябва да беше оказала магическо влияние върху Нина, а може би за това заслуга имаше психиатърът. Нина все още липсва на хората наоколо. В края на краищата, в света не съществува чак толкова много красота, та човек безропотно да се разделя с нея, особено когато е придружена с онази особена прелест, която притежаваше Нина.

Но на мен най-много ми липсва Гарнет. Толкова решителна, толкова неповторима и възхитителна. Въпреки че имаше моменти, в които гледах на нея с чувство, граничещо със страха. Та кой би искал да си има в квартала едно Провидение или по-скоро вещица, пусната на свобода?

Направете своя избор!

Научно-фантастичен разказ

Сакьо Комацу

В НАЧАЛОТО мислеше, че се движи в правилна посока, но изглежда някъде из лабиринта от тесни улички бе пропуснал надписа на магазина. Сега вече беше невъзможно да намери верния път и тъкмо реши, че не му остава нищо друго, освен да се върне на главната улица и да започне отначало, когато погледът му попадна върху търсения надпис.

Магазинът пред него бе съвсем различен от онзи, който му бяха описали. Човекът, с когото бяха говорили, твърдеше, че в него се продавала леководолазна екипировка, а този тук изглеждаше натъпкан до пръсване със старомодни работи и архаични двуизмерни телевизори, които сега се търсеха като антики.

В края на краищата реши да заговори старчето, което изглежда бе собственикът.

– Мога ли да направя избор?

Чифт помътнели очи се отделиха от екрана на триизмерния телевизор и се впериха в неговите.

– Имате ли някаква препоръка? – попита старчето неприветливо.

Той извади от джоба си смачканата хартийка с почти нечетлив подпис, която бе получил от познатия си вместо препоръка и добави към нея банкнота от пет кредита. Старчето погледна подписа, после го прекара през визьора на верифициращия монитор и, докато прибираще банкнотата от пет кредита, се отправи към вратата в дъното.

– Моля – показва то пътя с острата си брадичка.

– Да не би да преустройвате магазина? Казаха ми, че продават леководолазна екипировка.

– А, това ли? Имаме още един вход от другата улица – обясни възрастният собственик. – Попаднали сте от тази страна съвсем случайно.

Зад вратата се губеха някъде надолу стръмни стъпала. Като посочи с пръст в основата им, старецът каза:

– Зад онази врата е! Доста е тъмничко там долу, но ще се оправите. Има само един коридор и... внимавайте къде стъпвате!

Предупреждението бе напълно основателно, защото отблизо стълбата се оказа крехка и несигурна конструкция, сглобена от ръждясали и потънали в прах метални тръби, готови сякаш да се разпаднат при първото докосване.

Той внимателно заслиза под мъждукащата от тавана светлина. При всяка стъпка, при всяко движение цялата стълба се разтърсваше с ужасяващо скърцане. Конструкцията бе на колела и изглежда в един миг можеше да се изтегли, ако възникнеше необходимост.

Веднага щом откряна странната желязна врата в края на стълбите, неприятно го лъхна на застоял въздух и влага.

– Как смърди само... – промърмори той, докато пристъпваше внимателно в сумрака към поредната врата в края на коридора. Почука и тя лениво се отмести, сякаш с показно достойнство.

Зад вратата се откри полукръгла чакалня, която с нещо напомняше за вътрешността на старовремски железопътен вагон. Подът бе застлан с тъмнозелен килим – на пръв поглед луксозен, но мебелировката беше евтина и безвкусна, а на стената се мъдреше поразнебитен триизмерен телевизор. Той огледа намръщено мебелите и се зачуди дали да седне в едно мръсно кресло, но се

отказа. Докато стоеше втренчен в него, вратата на съседната стая се отвори.

– Оттук, моля? – покани го дребничък човек с празен поглед.

Последва го като си мислеше през колко ли врати ще трябва да премине, за да стигне до целта. Отначало реши, че тази е била последната, но бързо поправи грешката си. На отсрещната стена, зад огромно бюро, имаше нови три. Като ги разгледа внимателно, забеляза, че горната им част е прозрачна и напомня екран на телевизор.

– Седнете, моля! – промълви човекът със същото отсъстващо изражение. В първия момент го помисли за дребен чиновник и загледа вратите с очакване да се появи някой и да го посрещне. През това време мъжът с празния поглед заобиколи масивното бюро и се намести удобно в креслото зад него.

– Имате ли... препоръка? – попита той с безразличие.

Когато спомена името на човека, от когото бе научил за тях, дребният му събеседник кимна.

– Разбирам, изглежда всичко е наред. Ние имаме доверие на този човек. Между другото... в състояние ли сте да заплатите цената тук и сега?

– Да, нося парите със себе си – каза той. – Два милиона и петстотин хиляди кредита, ако не греша?

– Чек или в брой?

– В брой, дребни банкноти.

– Добре – кимна човекът отсреща, но го спря, когато посегна към портфейла. – Не, не е необходимо сега. Можете да платите по-късно. Сумата е доста голяма.

Помисли, че това е само жест, за да го предразположат, макар че, разбира се, нямаше смисъл да бърза с плащането.

– Добре... – дребният мъж подпря брадичка с ръка и му отправи пронизващ поглед. – Какво знаете за нашата дейност?

– Чух, че човек можел да си избира бъдещето или нещо такова.

– И това ли е всичко?

– Д-да...

Дребосъкът се изправи и потърка чело с ръка.

– Малко ще ни е трудничко. Не знам какво точно очаквате, но няма да е чак толкова фантастично, колкото си го представяте. Почти няма да окаже въздействие върху непосредственото ви бъдеще.

– Каквото и да е, не бихте ли ми обяснили – запита той заинтригуван. Неохотата на дребния човек бе разпалила любопитството му, та дори и това да бе само търговски трик.

– Тогава ще ви кажа истината. Аз, както и моят партньор... не сме от този свят.

– Значи сте...? – той преглътна с мъка преди да продължи. – Излиза, че вие сте...

– Да. Ние сме от бъдещето, така да се каже. Пътешественици във времето и всъщност нарушители на закона, който забранява тези пътувания. Закон на НАШИЯ свят.

Разглеждаше внимателно човека пред себе си и се чудеше дали това, което току що бе чул, е истина. Нямаше нищо забележително в държанието му, освен може би тази отчужденост.

– И? – запита той.

– И след като създадохме още по-мощна машина на времето, оттук можем да пътуваме до времена и места отвъд контрола на нашите патрули във времето.

– Почакайте малко – прекъсна го той, – но защо имате проблеми с...?

– Едва ли ще успеете да разберете визискателността на Правилника за пътуване във времето, колкото и да се старая да ви го обясня. За да получите разрешение, трябва да се промъкнете през изключително строги контролни проверки. На всичко отгоре, трябва винаги да сте придружаван от официален водач от Министерството за пътуване във времето. В нашето общество

самостоятелното пътуване във времето се смята за престъпление номер едно!

– Прав сте – кимна той. – Не мога да схвана смисъла на вашите закони. И онези, които са живели в предавтомобилната епоха, едва ли биха схванали защо превишената скорост е нарушение на закона. Но да избираш своето бъдеще... чрез вашия механизъм за пътуване във времето...?

– Е, не е съвсем така. По-точно е да се каже, че това извършват някои компоненти на механизма, всъщност използват се само време-пространственият селектор и време-насочващият блок.

– Съжالياвам, но не разбирам.

– Ако не сте запознат с основите на теорията за пътуване във времето, ще ви е много трудно да разберете. Накратко – не можем просто да ви поставим в машината на времето и да ви изпратим в миналото или в бъдещето. Ако го направим, то образуваната време-вълна ще привлече вниманието на патрула.

– Разбирам. В такъв случай?

– В такъв случай използваме време-пространствения канал. С други думи, сливаме в едно цяло малка част от многоизмерната зона, няма нищо сложно.

– Бихте ли ми го обяснили по-просто? – попита той с раздражение. – Защо, по

дяволите, това да води до избор на моето бъдеще?

– Свързано е донякъде с въпроса как човек може да пътува във времето – каза дребният човек с усмивка. – Страхувам се, че всяко обяснение ще е напълно неразбираемо за вас, така че ще се опитам да се изразя по-образно. Знаете ли, нашият свят и нашата история не са единствените възможности. Съществуват безкраен брой успоредно разположени варианти на минало и бъдеще.

– Не... не знаех – отговори той объркано, – но струва ми се, че тази идея не ми е съвсем непозната.

– Виждате ли, наподобява донякъде НЕЕВКЛИДОВАТА геометрия – съществуват безкрайно число прави, успоредни на една права, прекарана през определена точка в пространството. Ето защо в ранната епоха на пътешествия във времето е имало много инциденти, при които пътешествениците не са се завръщали в отправната точка след пътуване в бъдещето или в миналото. Например, да предположим, че тръгнете от точка Т към определена точка А в бъдещето. Но от гледна точка Т, точка А не е единственото възможно бъдеще – съществуват също А2, А3, А4... безкраен брой варианти. Както и да е, дори да попаднете именно в точка А, когато решите

да се върнете в точката на отправяне Т, спускайки се по спиралата на времето назад, откривате, че това е невъзможно, защото от точка А за вас съществуват безкрайно количество точки Т1, Т2, Т3...

– Разбирам.

– За да избегнете този ефект на лабиринта, е създаден време-пространственият селектор, който се базира на феномена на резонанса. Като създава време-пространствен резонанс между точка А и точка Т и придвижва механизма по хода на резонансния канал, той създава възможност за пътуване от точка Т до точка А и обратно, без да се попада в други точки. Но при този метод не можете да попаднете в бъдеще или минало встрани от време-пространствената линия, очертана от резонатора. Колкото по-мощен е резонаторът, толкова повече възможности ще имате. Нашият механизъм има само три канала.

Най-накрая започна да разбира.

– Значи така ще мога да избера своето бъдеще.

– До известна степен – кимна дребният човек. – Селекторът ще ви насочи от ТАЗИ СТАЯ, В ТОЗИ СВЯТ, В ТОЗИ МОМЕНТ към три възможни бъдеща. Но това ще бъде само насока, така че избраното от вас бъдеще

няма да се материализира веднага. Можете да направите избор между бъдещите светове, които ние предлагаме, и ще ви изпратим в избрания канал. След това вие и обкръжаващата ви реалност ще поемете определената посока към възможните бъдещи светове, до които имаме достъп.

– Значи... – но думите заседнаха в гърлото му. – Съществуват три различни прохода от тази стая, така ли?

– Точно така – дребният човек посочи с пръст зад гърба си. – Зад всяка от тези три врати има по един време-пространствен свят, ориентиран към своето бъдеще и различен от останалите.

– Какви са тези три бъдещи свята? Ще мога ли да науча предварително? – той се наведе напред и усети, че гласът му е отслабнал от вълнение.

– Един момент, моля – мъжът затършува из бюрото, – ще ви покажа по малко от тези светове с помощта на време-насочващия блок.

В стаята внезапно притъмня. Горните панели на трите врати блеснаха в ярка светлина.

– Вдясно от исторически линии 1, 2 и 3 – каза дребният човек. – Започваме от номер 1...

В светлината нещо се раздвижи и бавно придоби очертания като в екран на триизмерен телевизор.

Изображението, което се появи на екрана, бе на бъдещ град – могъщ, строен с размах. Под прозрачен купол се издигаха сгради с най-различни форми – цилиндрични, конусообразни, кълбовидни, като пчелна пита – всички те сами по себе си градове, свързани с тунели като нишки на огромна паяжина.

Без каквито и да било видими приспособления из въздуха летяха хора, към небето се издигаха ракети и дори цял един град – поел към някоя планета или далечна звезда...

– Видяхте ли достатъчно – попита дребният човек.

– Мисля, че да – промърмори той. – Ако обичате втора линия.

Градът този път бе значително по-сепъл в очертанията си в сравнение с предишния, сградите не опираха в небето, а бяха хармонично вплетени в живописната красота на природата. Автомобили с изящни линии се носеха безшумно по широките магистрали, оградени с цветни градини, без да оставят зад себе си отровни облаци дим.

Хората бяха облечени скромно, но мъжете изглеждаха красиви и стройни, а жените

напомняха нимфи. Слънцето, блестящо и златно, вероятно бе изкуствено, а климатът – под контрола на човека. Градът, както личеше по всичко, бе достигнал апогея на своето развитие.

По стадионите и басейните се разгаряха спортни битки, от концертите на открито се лееше музика. А поетичните рецитали в просторните салони се посещаваха свободно от всички. Сред белите облаци в небето самолети, изваяни като лебеди...

– Класическа хармония между човек и природа... – промърмори той.

– Следващата, ще разрешите ли? – попита дребният човек.

– Моля – отговори той.

Известно време екранът на третата врата остана тъмен, макар сред мътната светлина да се долавяше леко движение. Не след дълго се появи град, чиито жители в безпорядък кръстосваха улиците. На пръв поглед градът напомняше предишните, но само на пръв поглед – облаци прах, надвиснал смог, претъпкани улици, порутени сгради... и най-страшното – чувството за безпокойство, което витаеше над него. Лицата на хората бяха напрегнати, едновременно разтревожени и примирени. Внезапно на ъгъла на една улица някой изкрещя и с трепереца ръка посочи небето.

Напрегнати, уплашени лица се вдигнаха нагоре.

Веднага след това лъч със заслепяваща сила проряза небето на екрана, оставяйки мътночервени отражения в очите.

– Това ли е всичко? – попита той.

– Не, не съвсем, има още малко – отвърна дребният човек. – Има още една сцена.

От началото не можеше да различи нищо. Само едно голямо черно петно. Трябваше да мине известно време, докато разбере, че това, което вижда, всъщност е огромен кратер, заел мястото на града. Отвъд пламтящия му ръб бяха останали само руини, разпръснати на десетки километри купища разтопено желязо и стъкло и даже далечните планини бяха превърнати в хълмове от напукани камънаци. В радиус от няколко километра около кратера бяха изтрити всички белези на живот – нямаше нито трева, нито дървета, нито дори микроорганизми. Високо в небето бе надвиснал червено-кафявият облак радиоактивен прах, раздухан от вятъра.

Огромни приливни вълни помитаха всичко, вдигаха се хиляди тайфуни. И никакъв признак за оцелял човек, сякаш хората никога не бяха съществували...

Светлината в стаята бе включена отново и екранът постепенно избледня.

– Добре – заговори дребният човек с обичайния си равнодушен монотонен глас. – Това са трите възможни бъдещи, които нашият време-пространствен селектор достига. Което ви хареса – направете своя избор, моля.

– Имам въпрос – каза той с пресипнал глас. – Какво е разстоянието във времето до епохата, която току-що видяхме на екрана.

– И трите са почти на еднакво разстояние от настоящия момент, обхващат на нашия резонатор е максимум няколко години.

– И още нещо – продължи той. – Ще мога ли някога да се върна?

– Страхувам се, че няма да можете. За да се върнете, ще ви трябва машина на времето. Е, а сега направете своя избор, моля...

Той помисли малко и каза:

– Номер две изглежда добър избор...

– Тогава, бъдете така добър да заплатите таксата – каза дребният човек. – Ако сумата ви се струва прекалена голяма, сметнете я за помощ към либералите от бъдещето.

Извади претъркания си портфейл и плати на дребния човек исканата сума.

– А сега ще отворя вратата на втори канал... – мъжът напъха парите в едно чекмедже и се изправи, – но има някои неща, които трябва да знаете, след като сте избрали своето бъдеще.

Почувства, че челото му се облива в пот. Като се бършеше с опакото на ръката си, той отново огледа трите врати по ред, сравнявайки ги внимателно.

– Както вече няколко пъти споменах, ще получите само насока към вашето бъдеще, а няма веднага да се озовете в бъдещия свят, който видяхте на екрана. Обърнете внимание, трябва да сме сигурни, че съвсем ясно сте разбрали това положение. Светът отвъд тази врата по нищо няма да се различава от настоящия свят, в който сме сега. Всекидневният ви Живот, градът, семейството и приятелите – всичко ще бъде абсолютно същото. Разбира се, в близко бъдеще ще започнат промени, които с времето неумолимо ще ви приближават до бъдещето, което току-що видяхте. И...

– Простете... – поколеба се той с тих глас.

– И ще трябва да обещаете още нещо. В никакъв случай не бива да споменавате там, от другата страна, откъде сте дошли и кой ви е помогнал да го направите. На вас това едва ли ще ви навреди, но ние може да си имаме големи неприятности с патрула, ако техни хора са вече там и научат за тази операция. Моля, обещавайте ми да не казвате нито дума. А сега...

– Само за момент – каза той. – Мога ли все още да променя своя избор?

– Да, предполагам че можете, но...

– Бихте ли ми показали трите бъдещи свята още веднъж?

Дребният човек включи апарата си отново. Докато наблюдаваше как трите града едновременно се появяват на екраните, той мъчително преглътна.

– Добре – промълви с болка, – промених решението си, избирам номер три.

– Номер три ли казахте? – повтори дребният човек изненадано. – Това е доста странен избор. Както видяхте току-що...

– Зная – отговори той, като бършеше потта от лицето си. – Другите два свята са толкова предвидими, че без съмнение ще бъдат реализирани рано. или късно...

– Но третият свят ще си остане същия, не мислите ли?

– Не... – като се мъчеше да преодолее ужасната сухота в устата си, той продължи. – Вместо да живея в един несигурен свят, в който катастрофата винаги ще съществува като вероятност, мисля че бих предпочел свят, в който катастрофата е сигурна. Свят, който със сигурност ще види своя край, докато аз съм жив – такъв свят...

– Както искате – дребният човек сви рамене. – Много клиенти постъпиха като вас. В такъв случай бихте ли застанали пред врата номер три?

С усещане за безизходност той бавно се приближи към вратата. Мисълта, че

предприема такава необратима стъпка, сякаш го сковаваше. ВЪРНИ СЕ! – крещеше вътрешният му глас. – ЩО ЗА ГЛУПАВ ИЗБОР! ОЩЕ НЕ Е КЪСНО! ВЪРНИ СЕ!

Цялото му тяло, всяка клетка се съпротивляваше с всички сила срещу избора, който го водеше към сигурната смърт. Но въпреки всичко той застана пред третата врата, потърквайки нервно ръце, плувнал в пот.

– А сега, моля – каза дребният човек равнодушно, – зад тази врата има тунел. Възможно е да почувствате известно неудобство, докато преминавате през време-пространствения канал, но то ще е напълно поносимо, уверявам ви. Вървете направо. В края на тунела ще влезете през друга врата в стая, идентична с тази. Но всъщност вече ще сте от другата страна. И помнете – животът ви оттатък ще е същият като в този свят. Поне... за известно време. Е, успех.

С тихо проскърцване вратата се отвори. Като трепереше от вълнение, той навлезе в мрака, сякаш дърпан от невидима нишка.

– ВЪРНИ СЕ! – ехтеше някъде в него, но той продължаваше напред. Не забеляза кога е преминал прага, но внезапно чу вратата зад него да се затваря с трясък и остана сам в пълния мрак. Трескаво протегна ръце и бавно продължи напред, стъпка по стъпка. Тунелът постепенно се спускаше надолу.

Подът под краката му внезапно стана мек като желе. Беше толкова неочаквано, че той загуби равновесие и се блъсна в стената. Всичко около него се разтресе, усети, че му прилошава, страхотна болка проряза главата му. Пипнешком продължи напред в непрогледния мрак, като често губеше равновесие и се блъскаше в стената.

Ръцете му докоснаха нещо прохладно. Опипа го – изглежда беше желязна врата. Най-сетне бе стигнал края на тунела.

Заблъска по вратата и тя се отвори безшумно. Известно време постоя в несигурност на прага, заслепен от ярката светлина, с която бе обляна стаята пред него. Стая, която – както му бе казал дребният човек – по нищо не се различаваше от предишната. Помисли, че в тъмнината е сгрешил и се е върнал обратно, но бързо осъзна, че тази стая е от другия свят, защото тук имаше само една врата.

– Добре дошъл в този свят – посрещна го дребният човек, но всъщност друг – принадлежащ към ТОЗИ свят. – Изходът е оттук, моля.

– Преди да изляза бих искал да попитам нещо – започна той объркан.

– Току-що дойдох от света от другата страна. В такъв случай, какво ще стане с другия „Аз“, който по начало обитава този

свят? Няма ли опасност пътищата ни да се пресекат?

– О, не се безпокойте, всичко е наред – отвърна дребният човек. – Доста дълго е за обясняване. Всъщност – изпратихме вашият „двойник“ в света, който току-що напуснахте, така че няма проблеми.

– Но как успяхте?

– Изходът е оттук, моля – каза дребният човек. – Сбогом.

Усети, че повече обяснения няма да има и излезе. Премина през същия коридор, изкачи се по същите стълби и пресече познатия магазин, от който излезе на същата сумрачна уличка. Мястото изглеждаше непроменено – до последния детайл, дори до драсканиците по стената.

Но той ЗНАЕШЕ. Над този свят неумолимо бе надвиснала катастрофата. Този факт бе известен само на него и на онези другите – избрали врата номер три. Тайна, която хората от този свят не ще узнаят до края. „Аз съм единственият – мислеше си той, вперил поглед в небето над града. – Никой освен мен не знае какво очаква този свят. Само няколко години, максимум десетилетие ме делят от онзи ослепителен блясък, който ще сложи край на всичко това. Каква АБСОЛЮТНА СИГУРНОСТ! За разлика от другите два свята, този няма да има бъдеще.“

Няма да има мъчително дълги години на безкрайно повтарящо се ежедневие.“

Погледнат така, всеки детайл на града – разхвърляните боклуци по улицата, сополивият хлапак, блуждаещите бездомни кучета и дори блестящите реклами – всичко изглеждаше уникално и, както му се струваше, очертано с ярката, отчетлива линия на смъртта и разрушението. И за първи път от десет години насам сърцето му се изпълни с чистота, жизненост и трагично задоволство.

Със сигурна крачка той пое към града, който не знаеше нищо за неизбежната катастрофа в бъдещето... в това бъдеще.

* * *

– Печелиме страхотно, приятелю – каза дребният човек и заизмъква банкнотите от чекмеджето. – Тук има почти един милиард. Дали ще продължаваме все така?

– Разбира се – отвърна другият. – Шефът също е доволен от успеха. Ама и ние сме умници – машина на времето, време-пространствени канали – какви сме ги измислили, а? Малко гумена настилка, паянтова стълба на колела в един отдавна непроветряван тунел... При първия признак на опасност можем да изчезнем

– Така си е – съгласи се дребният човек равнодушно. – И ако продължаваме в същия дух, скоро няма да можем да се отървем от

клиенти. И тъй като всеки ще вярва, че е преминал в друг свят, никой няма да си отвори устата. Най-много да го помислят за луд с такава история.

– Време-пространствен канал – изръмжа другият, – ръждясали железни врати и изтъркани сцени от стари научнофантастични филми. Накарай ги да престъпят една-две врати, вдъхващи респект, пусни им малко упойващ газ, раздрусай пода под краката им и като излязат през същата тази врата, вече си мислят, че са в друг свят! Знаеш ли, хората са толкова смешни! Когато влизат в стаята, им показваме три врати, а после, докато се лутат по коридора, обхванати от ужас, скриваме две от тях със завеси и те си мислят, че вече са в друга стая!

– И все пак, приятелю – каза дребният човек унило, – има нещо, което малко ме тревожи.

– Шефът каза, че възнамерява да открие нови клонове в други части на света – продължи другият. – Докато има клиенти, ще има и пари. Открили сме вече над сто „магазина“. Какво толкова те тревожи?

– Преди няколко дни в главната кантора погледнах статистиката – отговори дребният човек навъсено. – Все повече клиенти избират врата номер три. Защо? Същото е и

при нас – почти всеки избира третата врата след известно колебание.

– Това показва, противно на очакванията, че у хората е заложено силно влечение към разрушението. Макар и да говорят за мир и хуманизъм по всякакъв повод, дълбоко в душата си – съзнателно или не – всички искат да присъстват на края на света, на трагичната финална катастрофа, стига, разбира се, да могат да изчезнат вкупом и без страдание. Хората по един или друг начин са доста похотливи. Не могат да се преборят с желанието да надзъртат. За да задоволят това тайничко, сладостранно желание за надзъртане, са готови да присъстват дори на съдбовния взрив. Такива са – но всичко е наред. Доста време ще трябва да мине преди да усетят, че сме ги метнали, нали? Поне десетина години.

– Но, приятелю – каза дребният човек, – досега само в нашия магазин през врата номер три са преминали повече от няколко хиляди души. Знаеш, сред нашите клиенти има много политици, министри и военни... Ако в близките години числото им се увеличава със същата скорост, какво ще стане със света? Какво ще стане, ако хората, които определено вярват, че този свят ще свърши след не повече от десетина години, продължават устремно да се множат?

Човекът, който сънуваше

Научно-фантастичен разказ

Робърт Артър

– МИНАЛАТА нощ сънувах удивителен сън – разказваше Никола, производител на саксофони, когато ние с Моркс влязохме в библиотеката на клуба, – Намирах се в ракета, която току-що бе кацнала на Луната. Наоколо летеше стадо зверове с големина на крилати слонове. Те се опитваха да влязат вътре и да се доберат до мен. Знаех, че е само сън, но всичко бе толкова реално, че се изплаших и се събудих.

– Познавах един човек, чиито сънища бяха много по-забележителни от този, който разказа – произнесе със замислен глас Моркс, когато се присъединихме към малката група. Пълното му и твърде странно име беше Марчисън Моркс. – Бяха толкова реални, че уплашиха жена му.

– Така, че да се събуди? – запита Никола озадачено.

Моркс поклати глава.

– Не. Така, че задъхвайки се от ужас, да избяга и да го изостави. Тя бе твърде здравомислеща жена, без задръжки. Не беше лесно да я изплашиш.

Никола се зачерви.

– Та както ви разказвах – продължи мрачно той, – когато заспах отново, сънувах, че съм намерил съкровището на капитан Кид. Парите бяха като истински. Можех да чувам звъntenето им, като ги изпуснех и...

– Когато моят приятел сънуваше пари, те бяха толкова истински, че човек можеше да ги изхарчи – вметна Марчисън Моркс с необикновено мекия си глас, който владееше така забележително.

Никола, силно почервенял от яд, се опита да го отстрани от разговора.

– Бих желал да можехте да видите хубавото момиче, което се появи тогава. Тя...

Ала не беше лесно да отстраниш човек като Моркс.

– Когато моят приятел сънуваше красиво момиче, човек можеше за го види – измърмори той със замечтан вид.

От тъмночервен Никола стана морав. Моркс беше победил. Всички очи бяха насочени към него.

– Може би все пак трябва да обясня – каза той любезно. – Та никой да не мисли, че преувеличавам сънищата на моя приятел.

И започна да разказва.

– Той се казваше Уим, Уилфред Уим. Дребно човече, с дружелюбни маниери и приятен глас. Чух веднъж една жена да казва, че имал хубави очи. Но беше много тих и, предполагам, под чехъл. Както се оказа, бил съм прав в това отношение. Уим беше счетоводител и печелеше добре, но жена му Хенриета изхарчваше всичко за себе си със същата скорост, с която той печелеше. Работата му не беше свързана с особено вълнуващи преживявания и може би затова Уим намиреше такова удоволствие в сънищата си. Защото, както ми обясни по-късно, това били много живи и приятни сънища за пътешествия в чужди страни, за срещи с интересни хора и други подобни. Все неща, които наяве жена му не само забранявала да прави, но дори да мисли.

Изглежда, че всичко започнало скоро след преместването им в района на Джърси. Сънищата на Уилфред Уим започнали да стават изключително живи. Той самият предполагаше, че е възможно това да е свързано с разположението на къщата им, на стотина ярда от преподавателя на най-мощната в света радиостанция. Нали знаете – въздух, изпълнен със странни енергетични потоци и други подобни неща. И наистина, почти във всяка ясна, студена нощ можеше

да се чуе старото желязно куче на поляната пред къщата да пее песни за несподелена любов или да съобщава последните новини от Европа. Радиоекспертите лесно биха намерили обяснение на този феномен, но звучеше фантастично, когато го слушаш. Не се съмнявам, че и това, което сега ще ви разкажа, има някаква връзка с радиостанцията.

В един хубав, слънчев ден аз стоях в парка и наблюдавах лебедите, когато забелязах Уилфред Уим да се приближава с мрачен вид. Той ме видя и седна до мен.

– Моркс, имал ли си някога толкова реален сън – проклет да е – толкова реален, че да може да го види и някой друг.

Помислих по въпроса, но трябваше да призная, че не съм. Уим почеса вежда.

– Добре. По-предишната нощ сънувах нещо подобно и се налага да го споделя с още някого, освен с жена си и оня претенциозен доктор. Името му е Александър К. Брилт, психоаналитик, но според мен е шарлатанин. Превзет господин с големи, изпъкнали очи и пенсне на черна лента. Никакъв лекар не е.

Уим изсумтя.

– Ще ти разкажа какво се случи.

Преди две вечери той си легнал както обикновено в своята малка стаичка,

отделена от спалнята на жена му. Тя му позволила да има своя стая, тъй като бил алергичен към пудрата а за лице и получавал астматичен пристъп, когато спели в едно легло. Бил доста уморен и след като прегледал някакво списание, си легнал по-рано от обикновено. Хенриета останала да си къдри косата. Може би половин час, след като заспал и засънувал наградената персийска котка от списанието, което преди това разглеждал, той изведнъж осъзнал, че не само я сънува, но и я гали. Сънят за пухкавата, сива персийска котка, свита мъркаща в леглото му, продължавал. Но докато сънувал, той действително чувствал меката козина под пръстите си. След това изпаднал в някакво странно състояние на полусън и полубодърстване.

Чувал тиктакането на часовника си, минаването на автомобил покрай къщата, мъркането на котката. Не отварял очи от страх да не се разбуди напълно, въпреки че част от съзнанието му била будна. В съня си ясно виждал сгушеното коте. Знаел, че те нямат котка. Хенриета мразела всякакъв вид животни, освен плешивото канарче, над което се суetyала като над бебе. После котето измячило съвсем ясно, като да е гладно. Незабавно Уилфред започнал да сънува купа със сметана на пода до кревата и котето под

ръката му се изправило и скочило на пода. Чул тупването и звука от лочене. Изненадан, оставил едната си ръка да се плъзне отстрани на кревата и напипал котето, ближещо сметаната. Бил така слисан, че се изправил и ококорил очи. Естествено, спрял да сънува. Нито следа от него или от съда.

Бил озадачен и леко разочарован, но скоро си казал, че всичко това е сън, необикновен с реалността си като толкова други сънища, които бил сънувал, откакто се преместили в тази къща, където докато се къпеш, можело да чуеш кънтри музика от крановете за водата. Легнал си отново и скоро пак засънувал. Този път се оказал собственик на много хубав будилник с луминесцентен циферблат и кожен калъф. Часовникът бил рекламиран на същата страница в списанието, където било и котето. Виждал го ясно – до грапавините върху свинската кожа на калъфа и светещите стрелки. Те показвали 11 и 44. Уим осъзнал, че отново е в полубудно, полуспящо състояние и чул тиктакането на часовник зад себе си. Предпазливо протегнал ръка и го напипал. Бил с квадратна форма и в кожен калъф с метални ъгълчета. Осъзнавайки, че наистина става нещо необичайно, Уим рискувал леко да поотвори очи. Изхитрил се да го направи, без да разстройва онази част

от съзнанието си, която все още сънувала. Видял часовника. Стоял на масата, както в съня му, смътно светещ в мрака, със сочещи стрелки 11:44. Тогава Уим отворил широко очи и сънят веднага избледнял. Точно в същия момент и часовникът започнал да се стапя и когато се разбудил напълно, изчезнал.

– Разбираш ли? – запита ме Уим развълнувано. – Аз не само сънувах това коте и този часовник, но докато ги сънувах, те наистина бяха там.

Кимнах. Разбрах го. Това бе разстройваща мисъл. Всичко е добре, докато сънуваш котенца, но ако те споходи кошмар? Кошмарите са много опасно нещо. Уим се съгласи с мен.

– Това разтревожи и мене, Моркс, макар сега да мисля, че не е толкова опасно. Убеден съм, че мога да сънувам само истински неща. Неща, които реално съществуват или са съществували. Но разбира се, тогава, в мрака, ме избиваше студена пот при мисълта да сънувам кошмар. Опитвах се да остана буден. Щипех се, дърпах си косите, но накрая изглежда съм се изтощил. И тогава... тогава се случи най-лошото.

– Кошмар ли сънува? – попитах.

Той поклати отрицателно глава.

– Не. Сънувах момиче. Много красиво момиче, с хубави сини очи и коса с цвят на мед. Копие на момичето, чиято снимка беше в списанието. На страницата показвах модата в Палмбийч и тя беше по бански костюм. Бански от две части на фирмата Ластекс, доста изрязан. Беше млада и много хубава и в съня ми се усмихваше, както на снимката. Аз се протегнах и тя улови ръката ми. Пръстите ѝ бяха топли, точно като на жив човек и дори можех да чуя дишането ѝ. Усещах лекия аромат на парфюм. Тя започна да говори. Чувах я ясно. Каза „Името ми е...“

Уилфред Уим направи пауза.

– В този миг Хенриета нахлу в стаята – изръмжа той. – Къдрела си косата и ме чула, когато съм се въртял, опитвайки се да остана буден. Погледнала през ключалката, за да види какво става и видяла момичето...

Той потрепери леко при спомена.

– Разбира се, когато нахлу през вратата, аз се разбудих напълно и момичето изчезна. Хенриета беше бясна. Едва, когато видя, че параванът е на мястото си и няма никой скрит в стаята, ми разреши да отворя уста. Дори тогава трябваше да я убеждавам почти до сутринта, за да повярва наполовина истината, че това е било само изключителен сън. Показах ѝ снимката в списанието, така че сама да се убеди, че момичето е същото.

Това най-малкото я накара да повярва, че може би говоря истината. Първото, което направи сутринта, бе да ме заведе при този доктор Брилт. Самозван психоаналитик, за когото някой от нейните приятели ѝ беше говорил.

Доктор Александър К. Брилт се опитал да го накара там, в кабинета му, да демонстрира способността си да сънува фотографии. Наистина Уим бил достатъчно уморен, за да заспи, но сънищата му нямали осезаеми резултати. Виждайки върху лицето на Хенриета да се появява отново мрачният израз на недоверие, той настоял още същата вечер докторът да дойде в къщата им в Джърси.

– Това се случи миналата вечер – продължи Уим. – Налагаше се да го убедя, за да повярва и Хенриета. Само погледнах снимката на палтото от норка в списанието, след което легнах и заспах, във всеки случай полузаспах. Достатъчно, за да накарам част от съзнанието си да сънува палтото. То лежеше на фотьойла в хола и изведнъж чух проточения вик на Хенриета.

– Палто от норка! – възкликна тя. – Боже! Чудя се, как ли ще изглеждам в него?

– Поотворих очи и през отворената врата я видях да пробва палтото. Тогава извън телефонът, беше грешка. Аз се събудих

напълно и то изчезна направо от раменете ѝ. Докторът я успокои. Попита ме, мога ли да го направя отново. Чувствах се ужасно изморен. Вместо да му смачкам носа, потвърдих, че бих могъл. Сънувах претрупан стол, аквариум с тропически рибки и комплект пюпитри за книги. Всичко това бе снимано в списанието. Опитах се да сънувам неща, чието изображение не бях виждал, но когато го правех, нищо не се получаваше. След всичко това Брилт само кимна, сякаш стотици пъти бе виждал хора да правят същото, и каза, че това е много интересен случай. Интересен случай, наистина!

Уим изсумтя отново.

– После помоли Хенриета да го посети в кабинета му още същия ден.

Той погледна заплашително.

– И сега е там. Гласят нещо и много бих желал да зная какво. Нямам доверие на хора, които носят пенсне на черна лента и си служат с гръмки фрази.

Уим погледна часовника си и скочи, очевидно разтревожен. Като заекваше леко, каза: – Трябва да побързам, иначе ще закъснея да я посрещна. Радвам се, че можах да поговоря с тебе, Моркс. Това ме успокои. Сега трябва да бързам, Хенриета ще се сър...

Гласът му заглъхна, докато бързаше надолу по пътеката към 59-а улица.

Няколко седмици не го видях. Един следобед, докато седях на слънце в парка, той се появи забързан, като че ли ме беше търсил. Първите му думи го потвърдиха.

– Моркс – каза той с отчаяна решителност – радвам се да те видя отново. Трябва ми... нужда се от твоя съвет.

Седнахме. Беше отслабнал и изтощен, с тъмни кръгове от умора под очите. Ръцете му трепереха, докато ми протягаше клечка, за да запаля цигарата си. Той не пушеше, жена му не разрешаваше. След това ми разказа как са се развили нещата след последния ни разговор...

Бил много изненадан, когато доктор Александър Брилт се появил в дома му вечерта след нашата последна среща. Хенриета обаче изглежда го очаквала. Доктор Брилт му обяснил доста неясно, че иска да направи някои допълнителни наблюдения върху случая Уилфред Уим. Надявал се, че Уим няма да е против. Уим бил против и то много, но Хенриета надделяла. „Разбира се, че Уилфред няма нищо против – каза тя, – Уилфред много ще се радва да помогне.“ С нежелание Уилфред легнал на кушетката и докторът извадил от джоба си банкнота от 10 долара.

– Ето – казал той мазно. – Разгледай я внимателно. Запечатай я в паметта си. Просто от любопитство бих искал да видя дали можеш да възпроизведеш и нея както останалите предмети.

Уим се втренчил в 10-доларовата банкнота. Той отбелязал всеки детайл по нея, включително устремения в далечината орлов поглед на Хамилтън от портрета.

След това, уморен от прекараните две безсънни нощи, заспал и започнал да сънува.

– Но не банкнотата – ми каза той с насмешлива нотка. – Вече разбирах добре, че мога да сънувам неща, които съм виждал на снимка, не самите реални обекти. Би могло да се каже, че сънищата ми са проекция на фотографиите, а не възпроизвеждане на истинските предмети. Във всеки случай аз сънувах Хамилтън.

Едва доловима усмивка изкриви ъгълчетата на устата му. Хамилтън в стаята, наблюдаващ ги със своя горд, заповеднически поглед. Той ги гледаше и не ги харесваше. Съвсем очевидно ги презираше. Те бяха толкова стреснати, че не можеха да говорят. Хамилтън смръкна щипка тютюн и се изкиха шумно в носната си кърпа. Съвзела се достатъчно от уплахата, Хенриета извика и ме събуди. Хамилтън изчезна, но и двамата бяха дълбоко

разстроени. За една вечер им стигаше. Брилт си отиде. аз взех таблетка за сън и си легнах. Когато взимам приспивателно, никога не сънувам. На следващата сутрин казах на Хенриета, че трябва да се преместим от тази къща, че ще се чувствам по-добре далеч от тук, но тя отказа. Всичко това било глупости. Подписали сме били договор за наема и не можело да напуснем.

За момент Уилфред Уим замълча умислен, след което продължи историята.

– Мислех, че сме приключили с този шарлатанин Брилт – измърмори мрачно, – но същата вечер той пристигна отново и Хенриета го поздрави като стар приятел. Този път донесе снимка на 10-доларова банкнота. Естествено, когато започнах да сънувам, десетте долара се появиха на масата в дневната. Полубуден, виждах Хенриета и Брилт да ги опипват и разглеждат. След това Брилт ги сложи под микроскоп. Изглеждаха възбудени и си шепнеха. Брилт взе банкнотата и излезе. Предполагах, че ще се опита да я похарчи, за да провери дали копието е добро. Затова изчаках няколко минути и се заставих да се събудя. Разбира се, когато го направих, парите са изчезнали от джоба на Брилт и след десет минути той се върна много ядосан. Хенриета също беше бясна. Казаха

ми, че съм развалил съществена част от важен научен експеримент. Отговорих, че не съм успял да остана заспал. Брилт си взе шапката и излезе. Преди това обаче той прошепна нещо на Хенриета. Следващата вечер отново се върна.

Улфред Уим извади носна кърпа и избърса челото си. Очите му бяха като тъмни дупки от изтощение и притеснение.

– Моркс, аз не зная какво се е случило този път след идването на Брилт – нещастно изрече той.

– Не знаеш? – повторих аз.

– Не си спомням нищо до събудването си на следващата сутрин. Чувствах се съвсем съсипан. Имах усещането, че съм сънувал през цялата нощ, но не можех да си спомня какво. Хенриета ме убеждаваше, че просто ми се е приспало. Легнал съм си и не съм сънувал нищо. Бих и повярвал, ако...

Очите му ме гледаха с отчаяна настойчивост.

– Ако от десет нощи не се повтаряше същото нещо – завърши той.

Обмислих факта, който беше много съществен.

– Бих искал да знам какво е ставало през тези нощи, за които не мога да си спомня! Решен съм да разбера. И още нещо много странно, Моркс. Почти всяка сутрин, когато

се събудя, Хенриета има някаква нова луксозна придобивка. Първият път – палто от норка, след това късо палто от хермелин, после перлена огърлица, комплект сребърни прибори. Следваше флакон много скъп парфюм, а вчера това бе смарагдова гривна.

Попитах го как жена му обяснява това.

– Тя твърди, че съм ги сънувал. Сънувал съм ги и те оставали, не изчезвали. Доктор Брилт, превзетият псевдолекар, чрез внушение ми помогнал да мога да се концентрирам по-добре в съня си. Той ме хипнотизирал да сънувам толкова интензивно, че нещата оставали и след като се събудя. Но аз не и вярвам.

Уим прехапа устни.

– А може ли да е истина! – възкликна отчаяно той. – Не зная какво да мисля. Полудявам Моркс! Събуждам се сутрин и се чувствам на сто години. Спя през целия ден в службата и през цялата нощ в къщи и с всеки ден ставам по-зле. Трябва да спра да сънувам разни неща. Трябва да се махна от тази къща, да отида на някое място, където ще мога да спя спокойно нощем, но Хенриета не ми позволява.

Той беше много изтощен. Бързо му казах, че може би ще успея да му помогна. Отбелязах, че първо трябва да разберем какво се случва през нощите, за които няма

спомени. Той схвана идеята ми и ние се уговорихме да отида тайно до къщата му вечерта и да се скрия в храстите. Д-р Брилт идвал обикновено към девет. След като той влезе, аз ще се промъкна до прозореца, оставен леко откренат от Уим и ще наблюдавам и слушам. На следващия ден ще се срещнем в моя апартамент и ще му разкажа какво е ставало, за да направим планове за следващи действия.

Същата вечер, малко преди девет, аз се скрих в дълбоката сянка на люляковите храсти, точно до прозореца на дневната в малката къща на Уим, в Джърси. На стотина метра в нощното небе се открояваха огромните кули с радиоантените, увенчани със ситни червени светлинки. На моравата кучето тайнствено пееше „Джени със светлокестенявите коси“, а капещият дъжд усилваше високите тонове. Чудех се как ли преживяват продавачите на радиоапарати в този район, когато една кола спря до тротоара. Висок мъж с гладко и странно бледо лице мина по алеята към къщата, почука и влезе. Наблюдавах през прозореца какво ще последва. Приличаше много на това, което бях подозирал. Докато д-р Брилт стискаше вяло подадената му от Уим ръка и го гледаше втренчено в очите, лицето на

приятеля ми преbledня. Брилт се оказа добър хипнотизатор.

– Ще спиш дълбоко тази нощ, Уим – измърмори той с мамещ глас, – но първо имам една снимка за теб, ето я. Нови пачки десетдоларови банкноти, по сто във всяка. Запомни ги. А сега отивай в леглото. Ще заспиш, ще спиш дълбоко до сутринта и през цялото време ще сънуваш парите от снимката. Ще го направиш, нали?

– Да, докторе – отговори безизразно Уим.

– Ще сънувам банкноти по десет долара.

Той се оттегли и изчезна в спалнята си. Изминаха десет минути. Брилт и Хенриета, едра жена с тежка челюст и сплескан нос, чакаха напрегнати и безмълвни. После от нищото върху масата в дневната се появи малък пакет. Д-р Брилт се впусна към него, разкъса амбалажната обвивка и извади пълна шепа шумолящи зелени хартии. Без съмнение това бяха десетдоларови банкноти. По лицата им се изписа алчност.

– Жалко, че не са така истински, както изглеждат – отбеляза докторът. – Е, Хенриета? Вярвам, че нищо не си поръчвала тази вечер, тъй като е мой ред. Както обикновено съм направил заявка в града за доставка на този адрес.

Хенриета Уим въздъхна.

– В днешния вестник имаше една реклама на самурено сако, което много ми харесваше, но не съм забравила, че е твоята нощ – каза тя недоволено.

– Добре! Не можем да си позволим да се появят твърде много липси изведнъж. Досега всичко се развива, както го бях предвидил. Казвах ти, че тези мошеници, разносвачите, ще се погрижат за себе си. Когато е трябвало да отчитат парите и не са ги намирали, всеки от тях е обявявал, че е бил нападен.

Звънецът го прекъсна. Бях толкова погълнат, че не съм забелязал спирането на колата за разнос по домовете и приближаването на униформения служител до вратата. Носеше малък, добре опакован пакет.

– Часовник от Тифъни, специална поръчка. Да бъде доставен тази вечер на г-жа Хенриета Уим. Плащане в брой. Вие ли сте г-жа Уим?

– Аз съм – отговори решително Хенриета. – Колко струва?

– 958 долара и 60 цента заедно с таксата.

– Платинен – мечтателно измърмори д-р Брилт. – Швейцарска машина, с 39 рубина, памет и специален указател за фазите на луната.

Г-жа Уим, очевидно вече добре тренирана, преброи парите от купчината десетдоларови

банкноти върху масата, взе рестото и подписаната квитанция. Доставчикът си отиде.

– Готово – рече Брилт, когато колата си тръгна. – Мъжът ти ще продължи да сънува парите и те ще съществуват до утре сутринта. Дотогава няма начин да се свърже тяхното странно изчезване с нас. Трябва да вървя. Струва ми се, Хенриета, че ще направим по-добре, ако спрем с покупките за известно време. От твърде много ходене до извора, стомната може да се счупи.

Г-жа Уим доби недоволен вид.

– Искам самото, чак след това може да спрем – решително отсече тя.

Брилт вдигна рамене.

– Добре, Хенриета. Тогава другиден ще направим малка почивка. Лека нощ за сега.

Той пусна пакета с часовника в джоба си и тръгна. Хенриета Уим хвърли останалите четири банкноти в кошчето и загаси лампата. Аз се промъкнах към паркираната кола. Когато си тръгнах, железното куче горещо обвиняваше администрацията, че пръска твърде много пари.

На следващата сутрин Уилфред Уим остана ужасен от моя разказ. Той пламна, после пребледня.

– Но това е кражба! – извика. – Те купуват луксозни стоки с парите, които сънувам, а после, щом се събудя, изчезват...

Съгласих се, че това наистина е измама. Уим потъна в стола си.

– Моркс – изръмжа, – знаех, че Хенриета е егоистка – алчна и харчи за себе си всичките ми пари, но никога не съм предполагал, че ще направи подобно нещо. Това, това е чудовищно!

Той поклати глава. лицето му беше уморено, а очите му като черни дупки.

– Какво да правим? Нищо хубаво няма да излезе, ако се опитаме да се разберем с Хенриета и аз...

Уим не продължи, но аз го разбрах. Казах му, че съм мислил по въпроса и вярвам, че зная начин да вразумя жена му и Брилт. Това ще отнеме един, два дни, но мисля, че мога да му обещаая резултат. Казах му, че ако си отиде в къщи, вземе приспивателно и просто си легне, ще осуети временно плановете им. Ако спи, няма как да бъде хипнотизиран. Когато дойде на другия ден, ще му обясня останалите подробности. Обнадежден, Уилфред Уим си тръгна. Обадих се по телефона на един обещаващ млад художник, мой познат, и му дадох пълни инструкции. Казах му, че искам работата да бъде

завършена до обяд на другия ден. Той обеща.

Когато следващия следобед казах на Уилфред Уим какво съм замислил, лицето му просветна. За първи път от доста време на лицето му цъфна усмивка. Обеща ми да следва точно инструкциите и каза, че ще ме очаква около осем и половина вечерта.

Точно в 8 и 30 позвъних. Обичам винаги да съм точен. Той ме прие и аз влязох в малката дневна. Хенриета Уим ме изгледа със заплашителна подозрителност. Уим ме представи като търговец, обеща да ми донесе една картина, завладяла въображението му. Подадох плоския пакет, който носех.

– Картина ли? Каква картина, Уим? – изсумтя Хенриета.

– О, просто една картина за моята стая – отговори неопределено той.

– Хъм...

Като стискаше все още завитата картина под мишница, той превъртя напред-назад ключа в бравата на вратата, сякаш я проверяваше.

– Мисля, че има нужда от смазване.

– Уилфред, какво правиш?

Гласът на жена му беше заплашителен.

– Е-е-е, просто искам да съм сигурен, че вратата ми се заключва добре – отговори

Уилфред. – Мисля, че тази вечер може да ми се прииска да я заключа и...

Хенриета Уим издърпа картината от ръцете му.

– Да заключиш вратата ли? – изкрещя тя. – Уилфред, сега ще разбера какво се каниш да правиш!

Тя разкъса хартията от картината. После, разглеждайки нарисуваното, започна да пребледнява и изплашено прошепна.

– Уилфред! Ти няма да направиш това?

– Мисля да я окача на стената срещу леглото си. Така тя ще е последното нещо, което ще съм видял преди да заспя.

Уим взе картината от отпуснатите, груби ръце на жена си.

– Много е реалистична, не намираш ли?

– Уилфред!

В гласа й имаше страх.

– Ти, ти... ако заспиш, след като си гледал това, ти ще...

Уим не отговори. Той държеше картината в протегнатата си ръка, съзерцавайки я с одобрение, а Хенриета го зяпаше втрещено.

– Ти ще го направиш. Ти, ти... убиецо!

Тя се задъхваше.

– Мисля, че много ще обичам тази картина, г-н Моркс – каза УиАфред Уим доволно. – Винаги съм мечтал – той наблегна

на думата, – да притежавам оригинално произведение.

Тук нервите на г-жа Уим не издържаха. Тя изкрещя истерично и се спусна към гардероба. Грабна първото попаднало ѝ измежду висящите кожени палта, придобити чрез измамата, и блъсна входната врата, нахлупвайки шапка.

– Отивам при д-р Брилт. Той ще ти даде да разбереш... – закани се тя.

– Доведи го – посъветва я Уилфред Уим закачливо. – Бъди сигурна, че ще му покажа картината. Или може би ще е по-добре да останеш при него. Мисля, че трябва да изоставиш всякакви претенции към мен, Хенриета. Мога да те уверя, че не възнамерявам да дяла това произведение на изкуството с теб. Ако Брилт откаже да те приеме и да ти даде подслон, както и да се ожени за тебе, когато се разведем, заплаши го, че ще съобщиш в полицията какво сте правили двамата. Мисля, че това ще го вразуми. А сега смятам да си легна.

Той се прозя блажено.

– Да заспя – намигна ми – и вероятно да сънувам...

Хенриета нададе уплашен вик и хлипайки наполовина от ярост, наполовина от страх, блъсна вратата и побягна по улицата. Уим се усмихваше след нея. Той протегна картината

към светлината и аз трябваше да се съглася, че е нарисувана майсторски. Бях казал на младия художник да отиде в зоопарка и да нарисува най-кльощавия и най-гладен тигър, който имат. Колкото е по-голям, толкова по-добре. Беше ме послушал. От платното, над надписа „Умиращ от глад тигър“, ни гледаше най-кръвожадният звяр, който някога бях виждал. Уим обърна картината с лице надолу върху масата и се прозя.

– Аз наистина ще си легна и ще взема таблетка за сън. Тази вечер и утре никакви сънища – натърти той, – а утре ще се преместя от тази къща.

– Отбий се при мене – му казах. – Познавам един адвокат, който може да разтрогне договора ти за наемане на къщата. Ще ти дам името и адреса му.

Уим ми благодари горещо, обеща да го направи и аз си тръгнах.

– Но – тук Марчисън Моркс направи пауза и огледа малката група, която го слушаше, – когато дойде в апартамента ми рано на другата вечер, той отказа да вземе името и адреса на адвоката, които исках да му дам. Поклати твърдо глава.

– Благодаря, Моркс, но не мисля да го търся засега. Хенриета не се върна. Бях почти сигурен, че така ще стане. Днес за първи път от седмици се чувствам чудесно.

Все пак забележително е какво приятно малко местенце е тази къща. Наистина, харесва ми да слушам поредната серия на някой сърцераздирателен радиосериал от електрическата си самобръсначка. Всъщност... аз... Да ти кажа право, къщата се продава и мисля да я купя.

Трябва да съм го погледнал странно, защото той леко се изчерви.

– Да, зная, исках да се махна, но промених намеренията си ъ-ъ-ъ, откакто Хенриета ме напусна. Сега, когато мога да правя каквото искам, съвсем не намирам атмосферата в къщата за разстройваща. Не искам да те безпокоя повече. Все още съм малко уморен, затова мисля да си отида в къщи и да си легна с някоя хубава книга.

Той държеше под мишница голям, плосък том.

– С тази ли? – попитах го аз.

– Да – потвърди Уим. – Днес я видях в книжарницата и си помислих, че трябва да имам екземпляр.

– О, разбирам. Всичко хубаво в такъв случай, Уим.

– Благодаря – отговори съвсем сериозно той и забърза навън.

Оттогава не съм го виждал. Съжалявам, наистина, исках да го попитам за...

Без да довърши последното изречение, Моркс приключи историята. Той се облегна и допря върховете на пръстите си, унесено замислен за нещо. Като не намери какво да каже, Никола се надигна със зачервено лице. Тишината бе нарушена от един от младите членове на клуба.

– И коя беше книгата? – запита той.

Моркс го погледна.

– Защо? Беше том с цветни репродукции от произведения на известни художници. Прекрасни картини, наистина. Заглавието беше „Стоте най-красиви жени в историята“

Карън в безкрайността

Научно-фантастичен разказ

Лорънс Уот-Евънс

СЪТРУДНИКЪТ на комисията, който трябваше да вземе решение, явно бе учуден от молбата му. Видите ли, с такава мотивировка още никой не се е обръщал към него. Крисвъл така и не разбра дали в края на краищата това ускори решението на въпроса или напротив.

Споменът отново изплува в паметта му, когато полицаите го водеха към чакащата кола. Обръщал ли се е някой тук с подобни молби? И дали ще му повярват?

Все още пазеше жетона, който пазачите му връчиха пред входа на Прелома, а и всъщност не беше извършил нищо лошо. Най-много просто да го върнат назад. Така че нищо не губи – поне дотогава, докато тези безкрайни преходи не го подлудят.

Ако го освободят, не му остава нищо друго освен сам да се върне към Прелома. Тук вече научи всичко, което беше необходимо, и отново не намери онова, което търсеше. Ако Крисвъл се владееше, както преди, и се придържаше към установените от самия него правила, този свят отдавна да е останал в миналото. Но той не издържа и, виждайки

Карън сама, не се овладя: вместо бързо да провери и да се върне към Прелома (както възнамеряваше и както вече се случи с ужасяваща повтораемост четиринадесет пъти), той тръгна след нея към къщата и започна да наблюдава.

Крисвъл си спомняше как се криеше в познатите храсти в парцела, поглеждайки в познатите прозорци и видя как тя изважда покупките си, чу я да говори с мъжа си – през стъклата на прозорците се носеха слаби отгласи. Помнеше как в него пламна ненавист към мъжа ѝ, към самия себе си, как възникна мисълта да убие този човек и да заеме мястото му.

Впрочем едва ли ще се реши на такова нещо – във всеки случай сега. Но ако разочарованията ще го преследват във всеки нов свят, мислеше Крисвъл, не е изключено у него да се появи желанието да се поддаде на това зловещо изкушение. Неговите двойници, казваше си той, имат същото право на живот – и на Карън – както и той самият, и каквито и да са обстоятелствата, това все едно ще бъде хладнокръвно

убийство. Но най-лошото е, че измамата просто няма да свърши работа: изминаха пет месеца от смъртта ѝ, не можеш да ги върнеш, а Карън ги помни и сигурно ще обсъжда някакви събития, за които той няма никакво понятие. Работата, приятелите... Все едно, че се е отделил от течението на времето, изгубил е ориентация, а трябва да има предвид и всичко онова, което е различно в тази реалност от родния му свят – сигурно има такива разлики, които никак не са свързани със смъртта на Карън...

Крисвъл седна в колата, съзнавайки с благодарност, че полицаите дори не му сложиха белезници. Струваше му се, че повярваха на неговия разказ. Дори и лицето му е съвсем убедително доказателство, това потвърждаваше и реакцията на самата Карън, когато го доведоха до вратата. Без каквато и да е сянка на съмнение в гласа тя отсече: „Не! Та това е мъжът ми!“

После се приближи мъжът ѝ – истинският, от този свят – и раздражението, предизвикано от несъобразителността на полицаите, се смени от пълно объркване. Тя гледаше ту единия, ту другия: различаваха се само по дрехите и освен това задържаният беше с разрошени коси.

Полицаите, разбира се, също забелязаха приликата и един от тях попита строго:

– И кой от тях е истинският ви мъж?

Карън ги погледна и в очите ѝ застинаха уплаха и неувереност. Крисвъл с мъка потисна у себе си предателското желание да излъже и с измама да завладее Карън, но не може да понесе страха и смущението ѝ.

– Ето мъжът ѝ – каза, – а аз съм от кръстосаното време. Преминах тук през Прелома, защото исках да видя своя двойник.

Кое то не беше точно така. Всъщност повече от всичко на света му се искаше в този свят той да нямаше двойник. Дойде, за да види Карън.

Но беше твърде трудно да обясни това там, на прага на къщата, под втренчения ѝ поглед. Ето защо излъга и позволи полицията да го отведе в участъка.

По пътя Крисвъл не пророни нито дума. Когато колата спря пред вратата на участъка на Кориган стрийт, продължаваше да седи неподвижен. Един от полицаите излезе от колата, заобиколи я и отвори вратата откъм страната на Крисвъл. Той излезе послушно, протегна се и замръзна. Веднага след тях на паркинга пристигна старичкият червен „Чеви“. Зад волана седеше двойникът му и Карън беше до него.

– Защо са тук? – с тревога попита Крисвъл.

– Заявителите трябва да решат дали ще ви предявят обвинение – отговори полицаят.

– О, боже – промърмори Крисвъл, с мъка сдържайки сълзите си, при мисълта, че Карън – не неговата, но все пак Карън – ще се оплаква от него в съда.

Двойниците седяха в колата, чакайки да го отведат вътре, и въпреки че знаеше, че тя няма да го чуе, все пак извика:

– Прости ми, Карън!

След това го поведоха по стъпалата към участъка.

Наложи се да разкаже всичко, както си беше. Под неоткъсващия се поглед на Карън – Крисвъл се старееше да не я гледа – описа автомобилната катастрофа, когато някакъв пиян идиот не се справи с управлението и се връза със своя „Мерцедес“ в старичкия червен „Чеві“. Карън бе смазана на място, скълцана, лицето ѝ бе нарязано от дългите остри парчета стъкла. Само веднъж неволно вдигна очи и забеляза ужаса, отразен по лицето ѝ – същото лице, което видя, когато го доведоха за опознаване. В моргата бяха нагласили Карън, прикрили бяха раните ѝ с козметика, но това не беше вече тя. Пред него лежеше безжизнен манекен.

Разбира се, нямаше нужда да разказва за Прелома: той съществуваше и в този свят, но Крисвъл им разказа за специалната комисия,

която в неговия свят решаваше на кого ще бъде позволено да влиза в Прелома и да излиза оттам. Тук никой никога не беше създавал такава комисия и всеки желаещ можеше да влезе в Прелома, изслушвайки предварително лекция по теорията на паралелните светове, Върху кратката засега история на този феномен, за нищожните шансове за завръщане в своя собствен свят и за това какви опасности заплашват пътешествениците между световете, според догадките на специалистите.

Пристигащите ги обискираха, караха ги да отговорят на няколко въпроса и след това просто ги пускаха. Когато освободиха Крисвъл, той тръгна направо към „своя“ дом, както и четиринадесетте пъти преди това.

Никой не му отвори, когато позвъни на вратата. Крисвъл извади своя ключ, но тук увереността му го напусна: ако ключът стане – а такава близка прилика между световете също е възможна – влизайки в къщата, ще наруши закона...

Обаче след няколко секунди Крисвъл забеляза приближаващата се към къщата непозната синя кода и безпогрешно позна в седящия зад волана човек своя двойник.

Обърна се с гръб. Нямаше намерение да краде жената на двойника си. Та нали някъде в един от безбройно многото светове, които

Преломът съедини, ще се намери и такъв, където Карън е жива, а той самият – мъртъв. Крисвъл не се съмняваше в това, вярваше така свято, както християните – в бога. И се закле да намери такъв свят – свят, където го чака Карън, самотна и страдаща също като него.

С бързи крачки Крисвъл се отдалечи от къщата, за да не го види двойникът отблизо. Отиваше към Прелома, готов за шестнадесетия си опит. Но след две преки покрай него премина червеният „Чевии“ и зад волана седеше Карън. Караше колата както винаги бавно, внимателно и Крисвъл се спря, застана като хипнотизиран от появата ѝ. Карън е сама, прибира се вкъщи... В отсъствието на съпруга, който сигурно би разрушил илюзията, тя така напомняше собствената му жена, че Крисвъл не се съдържа и, обръщайки се, тръгна след нея, наблюдавайки как спира колата пред гаража, изважда покупки от багажника, спира пред вратата, бави се с ключовете, опитвайки се да я отвори...

Крисвъл се скри в храстите пред къщата – само за да погледа, убеждаваше сам себе си, да види парченце от живота, който му отне онзи пиян шофьор. Само за съвсем малко...

Но това „съвсем малко“ продължаваше и продължаваше, а той не можеше да откъсне

очи и явно е загубил предпазливостта си, решавайки, че е нереален, невидим за останалите. Та нали се намира там, в къщата, при Карън – как може да стои и тук, в храстите?

По някакъв начин са го видели и двойникът незабелязано се е обадил в полицията, а сега му се налага да им обяснява всичко това, на полицейския сержант и на още двама офицери.

Никой не пророни нито дума, когато Крисвъл свърши разказа си и той погледна Карън. Тя плачеше, той също не можа да съдържи сълзите си, но тя се обърна към мъжа си, който я прегърна. Притисна я към себе си, утешавайки я и гледайки над главата ѝ към двойника. Недоумение, жалост и гняв – всичко това се четеше в погледа му едновременно.

– Мадам! – каза сержантът. – Ще подадете ли заявление срещу този човек? Ако не, ще го отведем до Прелома, както постъпваме обикновено с всички нежелателни елементи. Ако да, той очевидно пак ще попадне там, само че преди това ще мине през съда.

– Пуснете го – каза двойникът.

– Благодаря – промълви Крисвъл.

Двойникът погледна към жена си, а после пак към него.

– Успех!

– Благодаря – повтори вдовецът. – Сержант, ако някой ме отведе до Прелома, бих се радвал да тръгна веднага.

Сержантът кимна.

След половин час Крисвъл премина през вратичката в полусъборената ограда. Очевидно я бяха сковали набързо от парчета шпертплат и някакви отпадъци още през първите паникьорски и объркани дни след появата на Прелома.

Някъде от другото пространство, от света, където все още не са затворили Прелома с капак, струеше слънчева светлина. Крисвъл леко се наведе встрани.

И светлината изчезна.

Петнадесет пъти вече стоеше той ето така пред Прелома, но даже след всички описания, които му се случи да прочете, и всички теории, които беше чул, Крисвъл не разбираше какво е всъщност това, което виждат очите му. Беше сигурен само в едно: светът, който надничаше зад Прелома, съвсем не беше онзи свят, в който ще попадне, ако направи крачка напред. Какъвто и да бъде този слънчев свят, той се намира много далече в кръстосаното време и може да няма нищо общо с познатия на Крисвъл свят. А на него му се искаше да попадне в собствения си свят, само с една-единствена разлика – там Карън да бъде жива и сама...

Крисвъл направи крачка напред. Както и преди, не почувства нищо необикновено, никакво усещане за преход – само дето за миг го заля суматоха от светлина и сянка и светът пред очите му леко се размести. Но знаеше, че завинаги е напуснал онзи свят, навлизайки в кръстосаното време.

Крисвъл се обърна и излезе от Прелома, съвсем сигурен, че да се върне в онази действителност, от която идваше, е практически невъзможно: в Прелома се смесваха безбройно много пресичащи се светове. За да се върне обратно, беше необходимо да прекрачи назад на същото онова място с точност до размерите на електрона или даже още по-голяма.

Обаче мина близко и този свят трябваше да прилича на собствения му. Във всеки случай оградата около Прелома изглеждаше точно по същия начин. Крисвъл почука на вратичката.

Никой не отвори и той завъртя дръжката на бравата. Бравата работеше. Крисвъл се озова пред автомобилен паркинг и се огледа.

Нито пазачи, нито учени. Никой не обискира, не задава въпроси. От сглобяемите къщички и лабораторните павилиони, които обграждаха Прелома в предишния свят – и в повечето от останалите, които беше виждал – нямаше и помен. Никой не беше ремонтирал оградата

на паркинга пред хотел „Холидей“, очевидно откакто я бяха построили.

Крисвъл се огледа наоколо и сви рамене. Така ще бъде още по-лесно. Явно в тази действителност просто никой не е започнал да изследва необикновенения феномен.

Затвори след себе си вратичката и видя върху нея табелка: „Опасна зона! Влизането е на ваша отговорност и риск!“ Крисвъл се усмихна и тръгна нагоре по късия склон към хотела.

Пред входа поръча такси по телефона и докато чакаше, купи блокче шоколад от един автомат. Монетите се оказаха подходящи и оставаше само да се надява, че и банкнотите му също няма да предизвикат в този свят никакви подозрения. Когато таксито пристигна, седна на задната седалка и каза своя адрес.

Разглеждаше внимателно улиците и от време на време забелязваше разлики – тук рекламата е друга, там къщата не е боядисана. Но в основни линии всичко беше съвсем познато: не е отишъл много далеч от своя свят.

Когато таксито спря до бордюра, Крисвъл плати и шофьорът прие парите му, без да каже нито дума. След няколко секунди Крисвъл остана сам и тръгна по градинската алея. Храстите пред къщата бяха доста пониски, отколкото ги помнеше – никога не ги

режеше така. Вляво от входа на верандата някой беше избил двукрила врата в къщата. Крисвъл вървеше бавно по алеята, опитвайки се да разбере колко значителни могат да се окажат тези промени.

Щорите на прозорците в гостната също бяха други и Крисвъл неочаквано разбра, че в тази действителност той не живее. Никакъв негов двойник не би позволил такива промени в къщата. Обаче все пак позвъни на вратата.

Отвори му непозната около тридесетгодишна жена, миниатюрна, стройна, с красиви червеникави коси, но с обикновено, незабележително с нищо лице.

– Да? – каза тя.

– Ъ-ъ-ъ... Извинете, търсех Карън Крисвъл. Госпожа Карън Крисвъл.

– О, това е онази жена, от която купихме къщата. Разбирате ли... Нея я няма, а ние живеем тук вече три месеца.

– Заминала ли е? Къде?

– М-м-м...

– Виждате ли, наистина ми е много необходимо да я намеря. Отнася се за брата на мъжа й... – На Крисвъл му се стори, че това е най-добрият подход. Че всъщност, нима не е брат на своя двойник? Нали ако тук е съществувала Карън Крисвъл, собственичка на тази къща, това сигурно е

жена му. Преди да се омъжи фамилията ѝ беше Хохст.

– Наистина не зная. Очевидно с нищо не мога да ви помогна.

– Но защо? – Крисвъл едва не закрещя, но бързо се овладя. – Извинете. Всичко това е някак неочаквано. Но къде ли е могла да замине? И защо така изведнъж?

– Виждате ли, след смъртта на мъжа си не искаше повече да живее тук. Казваше, че къщата е твърде голяма за нея, както е сама, че твърде много ѝ напомня за него. Бързаше и ни я продаде доста евтино; ако не беше така, едва ли бихме могли да си позволим купуването на такава чудесна къща.

Гърлото на Крисвъл се сви и той се почувства така, като че ли от раменете му е паднал тежък товар. Отново си спомни какво е това надежда.

– Умрял ли е мъжът ѝ?

– Преди пет месеца. Нима не знаехте?

– Не. Не сме се виждали около една година. Семейни разногласия.

– Да, такива ми ти работи. Загина при автомобилна катастрофа. Тя го помолила да купи нещо и някакъв пиян шофьор се врязал в колата му...

– Боже, колко жалко – промълви Крисвъл, сдържайки предателската си усмивка и

учудвайки се, че новината за собствената му смърт толкова го зарадва.

– Да, тя също много страдаше. Никога не съм виждала някой да страда толкова силно като нея. Каза, че просто не може да живее в този свят без него. След което уреди всичките си неща, продаде имуществото, тръгна към хотел „Холидей“ това е при шосе номер четири – и скочи в тази дяволщина, в Прелома, както го наричат сега. Каза, че непременно ще го намери някъде, че някъде трябва да има свят, в който той е жив, а тя – мъртва, и непременно ще намери такъв свят, дори ако се наложи да търси през целия си останал живот. Така че, сам разбирате, с нищо не мога да ви помогна. Няма я тук.

Надеждата изгасна и Крисвъл отново рухна в бездната на отчаянието. Без да каже нито дума повече, се обърна и тръгна по алеята, бягайки от къщата. Беше толкова близко, толкова близко! Само Карън да беше почакала... Но все пак ще я намери. Та нали Карън е някъде там, в Прелома, в една от вселените, които съедини този феномен, и го търси.

Крисвъл зави по тротоара и се затича назад към Прелома. Тичаше и плачеше като дете.